Simona-Elena Bernat
Zoltán Molnár

EDUCAȚIE MULTICULTURALĂ

Clasa a III-a și a IV-a

Simona-Elena Bernat
Zoltán Molnár

EDUCAȚIE MULTICULTURALĂ

Clasa a III-a și a IV-a

CENTRUL DE RESURSE PENTRU
DIVERSITATE ETNOCULTURALĂ

Cluj · 2006

EDUCAȚIE MULTICULTURALĂ
Clasa a III-a şi a IV-a

ISBN-10: 973-86239-9-5
ISBN-13: 978-973-86239-9-6

Simona-Elena Bernat
Zoltán Molnár
Cluj-Napoca, Fundația CRDE, 2006

© CENTRUL DE RESURSE PENTRU DIVERSITATE ETNOCULTURALĂ
© KING BAUDOUIN FOUNDATION

Coordonatori: Monica Căluşer şi Gábor Ádám
Lectori: Gabriel Andreescu şi Monica Căluşer
Corectură: Corina Bucea şi Irina Nastasă
Tehnoredactare: András Tánczos, Lineart S.R.L.
Coperta şi grafica: Elemér Könczey şi Levente Szekeres

Pozele au fost preluate din albumul fotografic *AlterImage,* precum şi din colecții private.

Această publicație este realizată cu sprijinul financiar al Fundației King Baudouin în cadrul programului "Minority Rights in Practice in South Eastern Europe".

Tipărită cu sprijinul financiar al Guvernului României – Departamentul pentru Relații Interetnice.

Exemplar gratuit.

Cuprins

Albanezii 4
Armenii 6
Bulgarii 8
Cehii 10
Croații 12
Evreii 14
Germanii 16
Grecii 18
Italienii 20
Macedonenii 22
Maghiarii 24
Polonezii 26
Românii 28
Romii 30
Ruşii-lipoveni 32
Rutenii 34
Sârbii 36
Slovacii 38
Tătarii 40
Turcii 42
Ucrainenii 44
Chinezii 46
Arabii 48
Membrii familiei mele 50
Familia mea vine din... . . .52
Mame şi copii 54
Religia mea 56
Locuințele noastre 58
Comunitatea 60
Prieteni 62
Băieți şi fete 64
Rețete tradiționale 66
Real şi imaginar 68
Albumul clasei 70

Albanezii

477 albanezi.
Ploieşti, Piteşti.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Përshëndetje! [Părciăndetie]
Bună ziua! – Mirdita! [Mirdita]
Băiat – Djalë [Diale]
Fată – Vajzë [Vaize]
Învățător – Mësues [Măsues]
Învățătoare – Mësuese [Măsuese]

Curiozități:

Scriitorul Victor Eftimiu s-a născut în Albania, dar a trăit şi creat în România. A fost colaborator apropiat al poetului Octavian Goga.

Skanderbeg*

În vremea aceea, cetatea Kruja făcea parte din Imperiul Otoman. Gheorghe Castriota, zis Skanderbeg, ca şi alți albanezi din acea perioadă, slujise în oastea sultanului. Deşi a ajuns în Imperiu ca ostatec, Skanderbeg s-a făcut remarcat prin calitățile sale de luptător, motiv pentru care a şi reuşit să câştige prețuirea sultanului şi să ajungă la conducerea unei cetăți locuite de albanezi.

Era o noapte friguroasă de toamnă târzie. Un grup de 300 de călăreți albanezi se desprinseră din oastea turcă şi se îndreptară spre cetatea Kruja. Skanderbeg se afla în fruntea albanezilor.

Ostaşii din turnurile cetății se îngrijorară văzând grupul care se îndrepta spre cetate. Când călăreții ajunseră mai aproape, ostaşii îl recunoscură pe Skanderbeg şi se liniştiră. Skanderbeg era bine cunoscut în garnizoană pentru faptele lui vitejeşti şi pentru prețuirea de care se bucura la palatul sultanului.

Skanderbeg prezentă garnizoanei ordinul prin care fusese numit conducător al cetății. Noul comandant îşi preluă imediat postul. Seara cinsti pe toți soldații din garnizoană, invitându-i la masă.

În toiul nopții, comandantul dădu ordin să fie deschise porțile cetății. Albanezii pătrunseră în curtea cetății şi cuceriră cetatea. Aşa începu lupta pentru câştigarea independenței albanezilor.

---

* după Nicolae Ciachir şi Gelcu Maksutovici

Întrebări:

- **De ce nu a rămas Skanderbeg loial sultanului turc?**
- **Tu cum ai fi recuperat cetatea?**
- **Ce alte întâmplări asemănătoare cunoşti?**

Armenii

1.780 armeni.
Bucureşti, Constanța, Gherla.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Vohciuin
Bună ziua! – Parev
Băiat – Manci
Fată – Ahcic
Învățător – Usuțici
Învățătoare – Usuțciuhi

Curiozități:

Orașul Gherla din Transilvania a fost fondat ca oraş autonom de către armeni, în cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea, sub denumirea de Armenopolis.

Legenda Mănăstirii Hagigadar

Prin preajma anului 1512 la Suceava trăiau doi frați armeni, din familia Donavakian. Cei doi frați aveau o moşie, care se afla nu departe de oraş. Ei aveau şi multe animale, fiind renumiți negustori de vite. Lucrau împreună pământul pe care îl stăpâneau şi se ocupau de vânzarea animalelor tot împreună, împărțind bucuriile şi necazurile.

Odată au dat de un necaz. S-a întâmplat să nu plouă multă, multă vreme. Spicele se uscau pe câmp, iar animalele abia mai găseau iarbă cu care să se poată hrăni. Gospodarii începuseră să se teamă că nu vor mai avea cu ce să-şi hrănească nici familiile, nici animalele.

Fratele mai mare s-a gândit să se roage lui Dumnezeu pentru a înceta seceta. Fratele mai mic, fără a vorbi cu cel mare, s-a gândit la acelaşi lucru. Amândoi s-au rugat Domnului, au fost ajutați şi au scăpat cu bine.

În noaptea care a urmat, cei doi frați au avut, în somn, acelaşi vis: Domnul le-a vorbit şi le-a spus să ridice o biserică pe un deal din apropiere. Impresionați foarte tare de faptul că au visat la fel, frații Donavakian au înălțat mănăstirea Hagigadar, din piatră fortificată.

Această mănăstire există şi astăzi, la capătul dinspre Fălticeni al Sucevei. Hagigadar înseamnă „împlinirea dorințelor”.

Întrebări:

- **De ce crezi că s-au rugat cei doi frați lui Dumnezeu?**
- **De ce crezi că frații Donavakian s-au rugat împreună?**
- **Tu ce nume i-ai fi dat mănăstirii?**

Bulgarii

8.025 bulgari.
Timiş, Arad, Dâmbovița, Bucureşti, Constanța, Tulcea.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Здравей! [Zdravei]
Bună ziua! – Добър Ден! [Dobr Den]
Băiat – Момче [Momce]
Fată – Момиче [Momice]
Învățător – Учител [Ucitel]
Învățătoare – Учителка [Ucitelca]

Curiozități:

Bulgarii au în calendarul sărbătorilor şi următoarele date şi evenimente:
24 Mai – Ziua culturii şi a scrierii
şi 2 Iunie – Ziua Eroului.

Fructul cel mai valoros

A fost odată un tată care avea trei feciori: Stoyan, Dilman şi Velizar. Într-o zi îi chemă la el şi le spuse:

– Am să vă dau fiecăruia câte o pungă cu galbeni. Mergeți în lume şi căutați fructul cel mai valoros. Aceluia dintre voi care mi-l va aduce, am să-i dăruiesc jumătate din averea mea.

Feciorii au luat pungile cu galbeni şi au pornit fiecare în trei părți diferite ale lumii ca să caute fructul cel mai de preț.

După trei ani s-au întors cu toții la tatăl lor.

Stoyan a adus un ciorchine de strugure, spunând că dintre toate fructele de pe pământ acesta este cel mai dulce.

Dilman i-a spus tatălui său că după părerea sa cel mai valoros fruct este cel mai rar. El a adus fructe care nu se găsesc în țara lor: nuci de cocos, portocale, curmale, banane.

Apoi bătrânul se întoarse spre Velizar şi-l întrebă:

– Dar tu, fiule, ce mi-ai adus? De ce te-ai întors cu mâinile goale?

– Este adevărat, tată, că m-am întors cu mâinile goale, însă banii pe care mi i-ai dat nu i-am risipit pe fructe scumpe, ci m-am înscris cu ei la şcoală. Trei ani de zile am tot învățat. Fructele pe care le-am cules nu se văd, pentru că ele se află în inima şi în mintea mea. Cred, tată, că acestea sunt fructele cele mai valoroase…

Tatăl se bucură şi îi zise:

– Tu mi-ai adus fructele cele mai scumpe. Nu există fruct mai valoros decât învățătura.

Întrebări:

- **Ce crezi despre alegerea fructului făcută de către Stoyan, Dilman şi Velizar?**
- **Tu cu ce fruct te-ai fi întors?**
- **Dacă ai fi fost tatăl băieților pe care fruct l-ai fi apreciat cel mai mult?**

Cehii

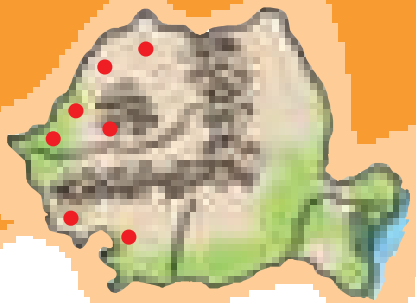

3.941 cehi.
Bihor, Arad, Timiş, Caraş-Severin etc.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Ahoj! [Ahoi]
Bună ziua! – Dobrý den! [Dobri den]
Băiat – Chlapec [Clapeț]
Fată – Dívka [Divca]
Învățător – Učitel [Ucitel]
Învățătoare – Učitelka [Ucitelca]

Curiozități:

Cehilor le place foarte mult să mănânce gris cu lapte. Îl consumă nu numai copiii mici, ci întreaga familie. Mai ales în satele cehe din România, la micul dejun adeseori toată familia mănâncă gris cu lapte.

Ulcică, fierbe!*

Trăiau odată, la marginea pădurii, o văduvă săracă împreună cu fiica ei. Tot ce aveau erau câteva găinuşe.

Văduva aduna vreascuri şi fragi, iar fata mergea la piață să vândă câteva ouă şi să cumpere un colț de pâine.

Într-o zi bătrâna se îmbolnăvi şi fata plecă în pădure. Umplu un ulcior cu fragi şi, fiind amiază, se pregăti să mănânce. Deodată apăru lângă ea o femeie în zdrențe, care îi ceru o bucățică de pâine. Fata îi dădu cu plăcere toată pâinea.

După ce mâncă, femeia îi spuse:

– Pentru bunătatea ta, eu te răsplătesc cu această căniță. Când ajungi acasă pune-o pe masă, spune doar „Ulcică, fierbe!" şi vei avea mâncare suficientă. Când crezi că este destul, spui „Ulcică, ajunge!" şi se va opri. Să nu uiți ce ai de spus ca ulcica să se oprească!

Ajunsă acasă, fata puse ulcica pe masă şi îi spuse: „Ulcică, fierbe!" şi îndată în ulcică începu să fiarbă gris cu lapte şi să tot crească până se umplu ulcica. Atunci fata îi spuse: „Ulcică, ajunge!" şi ulcica se opri. Văduva şi fata mâncară gris cu lapte dulce şi aromat pe săturate.

A doua zi, fata plecă la piață şi stătu până seara. Mama sa luă ulcica şi spuse: „Ulcică, fierbe!". Se duse să-şi ia lingura şi farfuria, dar la întoarcere grisul curgea pe masă, de pe masă pe scaun, pe jos şi afară. Cine ştie ce s-ar fi întâmplat dacă în acel moment nu s-ar fi întors fata de la piață să strige: „Ulcică, ajunge!".

Pe drum crescu un munte uriaş, iar țăranii care se întorceau seara cu căruțele spre casă fură nevoiți să-şi croiască drumul mâncând grisul din calea lor.

* după Karel Jaromir Erben

Întrebări:

- **De ce crezi că e nevoie de două porunci pentru ulcică?**
- **Tu cum ai folosi ulcica fermecată?**
- **De ce crezi că le place cehilor grisul cu lapte dulce şi aromat?**

Croații

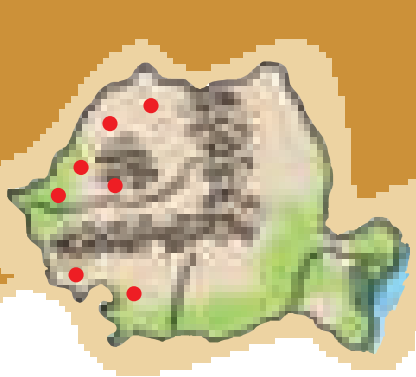

6.807 croați.
Caraş-Severin, Timiş etc.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Zdravo! [Zdravo]
Bună ziua! – Dobar dan! [Dobar dan]
Băiat – Mladić [Mladici]
Fată – Djevojka [Dievoica]
Învățător – Učitelj [Uciteli]
Învățătoare – Učiteljica [Uciteliţa]

Curiozități:

Olăritul şi broderiile sunt două exemple de artă tradițională pe care croații le cultivă cu predilecție. Unul dintre motivele populare foarte des întâlnite este cel floral.

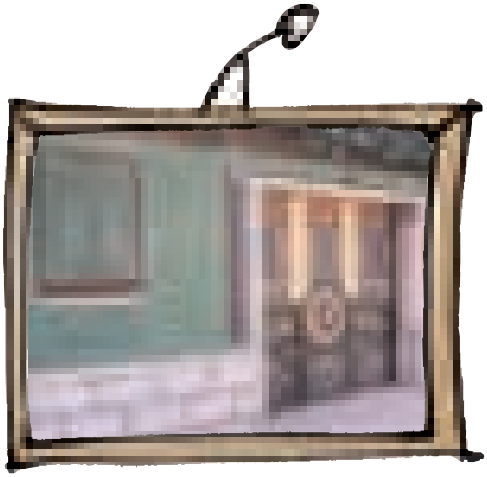

Trei leneşi

A fost odată, demult, o împărăție mare. Duşan, craiul ei, era un om neîndurător cu cei leneşi. Într-o zi a auzit că undeva în împărăția lui trăiau trei oameni leneşi care mureau de foame, deoarece nu voiau să muncească cu nici un chip. Slujitorii i-au povestit craiului că aceşti oameni nu vor nici să mănânce de leneşi ce sunt.

Duşan a rămas pe gânduri şi şi-a făcut un plan. A cerut slujitorilor ca cei trei leneşi să fie aduşi la curte. În ziua următoare cei trei leneşi au fost aduşi şi au primit o casă unde să locuiască şi nişte servitori care să le dea de mâncare.

Leneşii stăteau toată ziua, fără să se mişte. Când li se dădea mâncarea, nici măcar nu întorceau capul să vadă ce primesc, ci se gândeau că omul a fost blestemat când i-a fost dat să mănânce. Craiul mergea deseori să-i viziteze pe cei trei, dar fără să observe vreo schimbare.

După câteva zile, Duşan le-a spus slujitorilor:

– Mâine dimineață cei trei leneşi se vor scula singuri, vor ieşi din casă şi vor începe să muncească.

A doua zi, craiul a poruncit să se dea foc casei în care locuiau cei trei. Când focul a cuprins întreaga casă, unul dintre leneşi a spus încet:

– Arde… arde casa. Hai să fugim…

– E prea obositor… a spus al doilea.

– Doamne! Cum de nu vi-i lene să vorbiți, a spus al treilea.

Cei trei leneşi au ars împreună cu casa.

Întrebări:

- **Ce crezi despre metoda folosită de Duşan pentru a îndrepta leneşii?**
- **Cum ar putea fi oamenii schimbați?**
- **Ce crezi despre comportamentul celor trei în timpul focului?**

Evreii

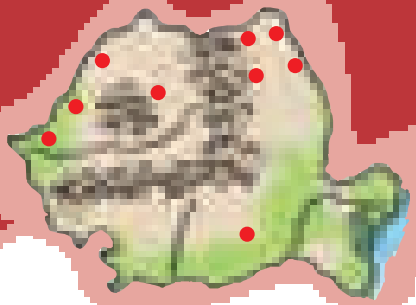

5.785 evrei.
Bucureşti, Timiş, Iaşi, Cluj, Bihor, Arad, Suceava, Bacău, Neamț, Galați.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – שלום [Şalom]
Bună ziua! – יום טוב [Yom tov]
Băiat – בן [Ben]
Fată – בת [Bat]
Învățător – מורה [More]
Învățătoare – מורה [Mora]

Curiozități:

În limba ebraică direcția în care se mişcă privirea atunci când se citeşte un text este de la dreapta spre stânga.

Călătorie prin deşert

După ce poporul evreu condus de Moise şi Aron a reuşit să plece din Egipt, a rătăcit timp de patruzeci de ani prin deşert.

La o jumătate de lună de la plecarea din Egipt, oamenilor începuse să li se pară greu drumul prin deşert. Au început să spună că ar fi preferat să rămână sclavi în Egipt, decât să fie liberi şi flămânzi în deşert. Dumnezeu l-a chemat pe Moise şi i-a spus:

– Voi ploua pâine din cer. Să iasă oamenii şi să adune în fiecare zi atât cât au nevoie pentru acea zi, iar în ziua a şasea să adune dublu.

Seara, Moise i-a anunțat pe oameni de promisiunea Domnului, iar a doua zi dimineață pustia era acoperită cu ceva mărunt, ca nişte bucăți de grindină, de culoare albicioasă. Oamenii au adunat mana măsurând cu omerul*.

Moise i-a sfătuit să nu lase nimic pe a doua zi, însă unii dintre ei nu au ascultat. Tot ce au lăsat pe a doua zi, însă, s-a stricat peste noapte şi nu a mai putut fi mâncat.

În cea de-a şasea zi, Moise le-a spus oamenilor să adune cât pentru două zile, iar mana astfel adunată nu s-a mai stricat. Unii oameni însă au ieşit pe câmp şi în ziua a şaptea, dar nu au găsit nimic de cules.

După aceste experiențe, oamenii s-au obişnuit să aibă şase zile lucrătoare şi să păstreze a şaptea zi pentru odihnă.

Fiii lui Israel au numit grăunțele mană. Mana era albă, ca sămânța de coriandru, iar la gust era dulce ca turta cu miere.

* Omerul este o unitate de măsură pentru volum. Un omer este echivalentul a aproximativ 2 litri.

Întrebări:

- **De ce credeți că religiei practicate de evrei i se spune mozaism?**
- **Cu ce eroi ai altor popoare se aseamănă Moise?**
- **Ce elemente ale imaginilor de pe pagina anterioară vă atrag atenția?**

Germanii

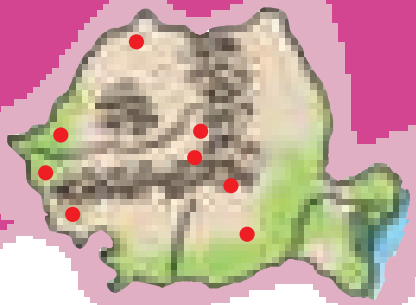

59.764 germani.
Timiş, Sibiu, Satu Mare, Caraş-Severin, Braşov etc.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Hallo! [Halo]
Bună ziua! – Guten Tag! [Gutăn tag]
Băiat – Junge [Iunghe]
Fată – Maedchen [Medhien]
Învățător – Lehrer [Lerăr]
Învățătoare – Lehrerin [Lerărin]

Curiozități:

Hamburgerii sunt un fel de mâncare care provine din oraşul german Hamburg. Ei s-au răspândit pe glob cu rapiditate şi puțină lume mai face astăzi legătura între numele oraşului şi denumirea felului de mâncare.

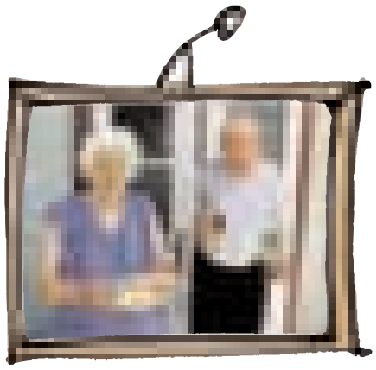

Flautul fermecat

Cândva, cu foarte mulți ani în urmă, orașul Hameln din Germania s-a umplut de șobolani. Erau atât de mulți încât nici pe stradă nu se putea umbla din cauza lor.

Locuitorii orașului au încercat toate metodele de a scăpa de șobolani, fără a reuși însă. Conducătorii orașului au decis ca locuitorii să părăsească orașul. Nimeni nu avea voie să își ia cu el averea.

Tocmai când oamenii se pregăteau să plece din oraș, s-a aflat despre sosirea unui flăcău străin. Se spunea despre el că ar putea scăpa orașul de șobolani. Când orășenii au vorbit cu tânărul, acesta le-a cerut o mulțime de bani. În cele din urmă, au căzut de acord asupra prețului.

Flăcăul și-a scos fluierul și a ademenit toți șobolanii în râul Weser. După aceea, a mers la conducătorii orașului pentru a-și primi recompensa. Orășenii, după ce au scăpat de șobolani, s-au gândit să nu-i mai plătească flăcăului.

Tânărul a început să cânte din nou din fluier și a ademenit toți copiii din oraș după el. Părinții au plâns, însă fără folos. Copiii nu s-au oprit din mers și l-au urmat pe flăcău până în Transilvania.

Se spune că acei copii ajunși în Transilvania sunt strămoșii sașilor din aceste locuri.

Întrebări:

- **Oare de ce s-au adunat atât de mulți șobolani în Hameln?**
- **De ce crezi că flăcăul și copiii s-au oprit pe teritoriul Transilvaniei?**
- **Cum te simți când ești departe de părinții tăi?**

Grecii

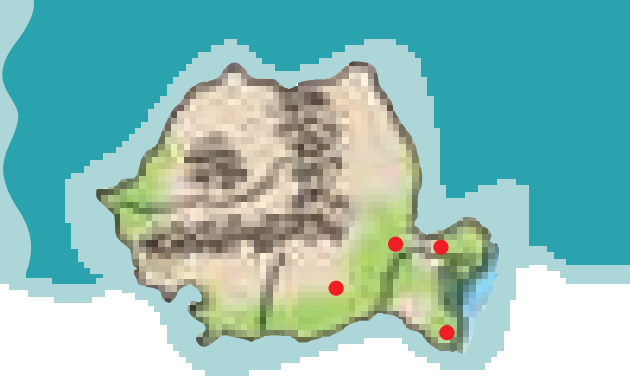

6.472 greci.
Bucureşti, Tulcea, Constanța, Brăila, Galați, Hunedoara, Bacău, Dolj.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Γεια [Gia]
Bună ziua! – Καλημέρα [Calimera]
Băiat – Αγόρι [Agori]
Fată – Κορίτσι [Coritsi]
Învățător – Δάσκαλος [Dascalos]
Învățătoare – Δασκάλα [Dascala]

Curiozități:

Cultura *greacă* mai este denumită şi *elenă*. Un scriitor român de etnie elenă foarte cunoscut este Ion Luca Caragiale. El a scris multe piese de teatru, făcându-se remarcat mai ales prin comedii.

Cocoşul, soarele şi luna

Cu mii şi mii de ani în urmă, cocoşul, soarele şi luna trăiau în împărăția cerului ca trei frați. Cel mai vesel dintre ei era cocoşul. Cânta de dimineața până seara. Nici soarele nu era o fire posomorâtă. Dar veşnic mohorâtă şi supărată era luna.

Într-o zi, luna se înfurie pe bietul cocoş, fiindcă nu-i cânta precum îi era ei voia, şi nici una, nici două, îl lovi atât de tare, de-l rostogoli din cer direct pe pământ. Când apăru soarele să vadă ce se întâmplase cu cocoşul, auzi cele petrecute şi se gândi să-l răzbune.

– Lună, tu care eşti mereu rea şi urâcioasă, ba chiar răzbunătoare, să ştii că nici cu mine nu vei mai trăi alături, de azi încolo, îi strigă soarele.

– Ei bine, eu sunt aşa cum ai spus tu, dar tu care eşti veşnic strălucitor, tu care din căldura ta încălzeşti inimile tuturor din jur, de ce vrei să mă pedepseşti?

– Nu te mai pedepsesc. Fie! Dar, de azi înainte, tu vei domni peste noapte, iar eu peste zi. Drumurile noastre se vor despărți pe veşnicie. Iar cocoşul va şti aceasta şi se va trezi odată cu venirea mea în zori, va cânta de bucurie şi va bate din aripi, pe când la venirea ta se va grăbi să se ascundă.

Şi aşa a rămas de atunci până azi. De câte ori simte cocoşul apropierea soarelui, se grăbeşte să trâmbițeze zorile. Şi de câte ori presimte apropierea lunii, se grăbeşte să se ducă la culcare, să n-o mai vadă pe cea care l-a azvârlit din cer.

Întrebări:

- **Cu care dintre personaje eşti de acord? De ce?**
- **Ce trăsătură a fiecărui personaj îți place cel mai mult?**
- **Tu cum procedezi când ai un conflict cu cineva?**

Italienii

3.288 italieni.
Hunedoara, Neamț, Galați.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Ciao! [Ciao]
Bună ziua! – Buon giorno! [Buon giorno]
Băiat – Ragazzo [Ragațo]
Fată – Ragazza [Ragața]
Învățător – Maestro [Maestro]
Învățătoare – Maestra [Maestra]

Curiozități:

Bucătăria italiană este una dintre cele mai apreciate în întreaga lume. Pe lângă diferitele sortimente de paste, pizza şi deserturi, bucătăria italiană a introdus şi o băutură din cafea, numită cappuccino. Denumirea „cappuccino” provine de la călugării capucini, care purtau robă maronie, de culoarea cafelei.

Țăranul, ursul şi vulpea

Pe când îşi ara câmpul, un țăran se pomeni pe neaşteptate cu un urs mormăind în spatele lui:

– Pregăteşte-te, că te mănânc!

– Lasă-mă, ursule, doar până sădesc un câmp cu sfeclă. Tu îți vei lua din ea câtă o să vrei, căci mie îmi vor ajunge doar rădăcinile, îl rugă Antonio.

– Bine, se învoi ursul.

La timpul potrivit, ursul veni să-şi ridice recolta. Imediat îşi dădu seama că a fost păcălit de țăran.

– Omule viclean, m-ai dus de nas! Te mănânc!

– Ai dreptate, ursule! Mai dă-mi răgaz să ar şi să semăn pământul cu grâu şi de data asta ale tale vor fi rădăcinile, îi promise Antonio.

Şi de data aceasta țăranul îl păcăli pe urs, el luând din nou partea bună a recoltei. Ursul nu mai ascultă promisiunile țăranului şi spuse că va veni după-masă ca să îl mănânce.

După ce plecă ursul, trecu pe acolo o vulpe.

– Ce e cu tine, omule, de ce eşti aşa de posomorât?

– Aştept să se întoarcă ursul să mă mănânce.

– Ce-mi dai dacă te salvez? întrebă vulpea. Îmi dai doi pui graşi?

Antonio se înțelese cu vulpea şi aşteptă să vină ursul. Vulpea se îmbrăcă în haine de vânător şi sperie ursul.

– Ei, unde-s puii cei graşi? întrebă vulpea.

Doi câini se repeziră asupra vulpii, iar ea fugi mâncând pământul. Țăranul nostru scăpă cu viață, economisind şi cei doi pui graşi, făgăduiți ca răsplată vulpii. De atunci, însă, toate vulpile nu se gândesc decât să răzbune soarta surioarei lor păcălite, punând laba pe orice pui, rotofei sau nu, care le iese în cale.

Întrebări:

- **Cum a reuşit Antonio să scape cu viața şi cu averea?**
- **Dacă ai fi fost ursul, cum ai fi procedat?**
- **Ce crezi că a simțit vulpea când a fost păcălită?**

Macedonenii

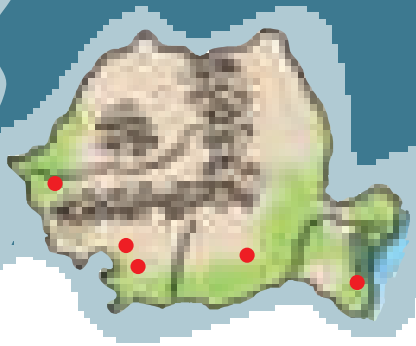

695 macedoneni.
Timiş, Constanța, Dolj, Mehedinți, Bucureşti.

Să învățăm cuvinte:

Bună ziua! – Добар ден! [Dobar den]
Salut ! – Здраво! [Zdravo]
Băiat – Момче [Momce]
Fată – Девојче [Devoice]
Învățător – Наставник [Nastavnic]
Învățătoare – Наставничка [Nastavnicica]

Curiozități:

În afară de Paşti, macedonenii sărbătoresc celelalte evenimente religioase cu 13 zile după români. Crăciunul îl serbează în 7 ianuarie, iar Anul Nou în 14 ianuarie.

Cocoşul şi vulpoiul

Era o dată un cocoş bătrân, care obişnuia să păzească găinile din ograda lui stând cocoțat pe o creangă deasupra cuibarului. În fiecare dimineață se urca pe creangă şi privea atent în toate părțile pentru a vedea la timp orice pericol ce ar fi putut amenința liniştea ogrăzii.

Într-o dimineață, după ce tocmai se instalase în punctul de veghe, cocoşul zări un vulpoi dând târcoale ogrăzii. Acesta aproape că ajunsese până la coteț, când îl zări pe cocoşul de deasupra cuibarului şi se opri:

– A! Ce bine că eşti aici, îi spuse vulpoiul cocoşului. Tocmai am aflat o veste bună şi mă bucur să ți-o spun şi ție: s-a încheiat o pace veşnică între toate animalele din lume. De acum încolo nu ne vom mai ucide unele pe altele. Haide şi tu jos să sărbătorim şi să ne îmbrățişăm.

Bătrânul cocoş îi răspunse zâmbind:

– O să cobor imediat, dar stai puțin că văd ceva în depărtare… Sunt doi ogari… Aleargă înspre noi. Cred că au aflat şi ei vestea cea bună şi vin să sărbătorim împreună.

– Chiar acum nu mai pot să aştept. Poate că ogarii nu au aflat încă vestea… spuse vulpoiul şi o rupse la fugă.

– Vezi cât de greu îi este minciunii când dă peste o minciună şi mai mare? strigă cocoşul de pe creangă după vulpoi.

În ogradă izbucniră hohote de râs şi cotcodăcituri voioase.

Întrebări:

- **Cum altfel ar fi putut reacționa cocoşul la descoperirea minciunii vulpoiului?**
- **Tu ce doreşti să protejezi de pericole?**
- **Ce crezi că au dreptul oamenii să facă pentru a-şi apăra proprietatea?**

Maghiarii

1.431.807 maghiari.
Harghita, Mureş, Bihor, Covasna, Cluj, Sălaj, Satu-Mare.

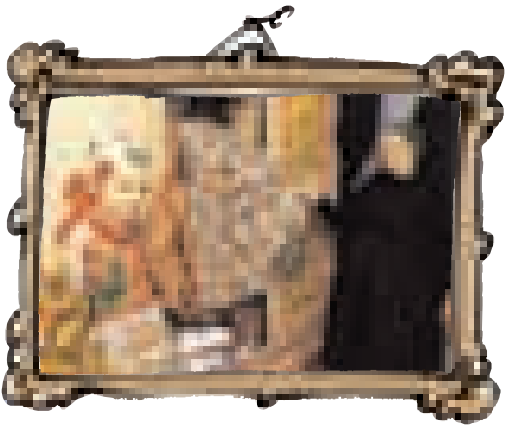

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Szia! [Sio]
Bună ziua! – Jó napot! [Io nopot]
Băiat – Fiú [Fiu]
Fată – Lány [Lani]
Învățător – Tanító [Tonito]
Învățătoare – Tanítónő [Tonitoneo]

Curiozități:

Pentru maghiari ziua femeii şi ziua mamei sunt două sărbători diferite. Ziua femeii este pe data de 8 martie ca şi la alte popoare, iar ziua mamei este întotdeauna în prima duminică din luna mai.

Cerbul fermecat

Cândva, pe stepele întinse de la răsărit, trăia un domnitor pe nume Nimrod, care avea doi feciori: Hunor şi Magor.

Într-o zi frumoasă, cei doi băieți, împreună cu câte cincizeci de viteji fiecare, porniră la vânătoare. Trecând pe lângă un pârâu, feciorii zăriră un cerb minunat. Atât de mult le plăcu încât hotărâră să-l prindă. Cerbul alergă neobosit peste dealuri şi văi. Flăcăii abia reuşiră să-l urmărească. Pe înserate, ajunseră într-un loc mlăştinos, unde cerbul dispăru.

Obosiți, frații hotărâră să nu-l mai caute. Uitându-se unde erau, văzură frumusețea de pământ din jur: iarba înaltă, pomii bogați în roade, tot câmpul plin de flori. Nu mai văzuseră un astfel de loc până atunci. Îşi ridicară corturile hotărâți să rămână acolo.

A doua zi porniră călare să cunoască mai bine locul. Trecând pe lângă o pădurice, auziră râsete cristaline şi voci gingaşe de femei cântând. Intrând în pădurice, văzură un grup de fete frumoase foc dansând în cerc. Atât de mult le plăcură fetele voioase şi sprintene încât le luară lângă ei pe cai şi le duseră în tabără. Două dintre fete erau chiar fiicele domnitorului din țara aceea. În aceeaşi seară ținură şi nunțile.

Feciorii îşi întemeiară familii în țara lor cea nouă. După o vreme, acele meleaguri nu mai fură destul de încăpătoare pentru urmaşii celor doi feciori şi ai vitejilor lor. Fură nevoiți să pornească mai departe, în căutarea unor locuri la fel de frumoase, mai spre vest.

Astfel, urmaşii lui Hunor şi Magor ajunseră până în Europa de azi. Din ei au crescut strămoşii hunilor şi ai maghiarilor care s-au stabilit şi pe teritoriul Transilvaniei.

Întrebări:

- **Ce legătură este între numele feciorilor şi cele ale celor două popoare: hunii şi maghiarii?**
- **De ce credeți că i-a condus cerbul fermecat în acel loc?**
- **Ce alte întâmplări asemănătoare cunoaşteți?**

Polonezii

3.559 polonezi.
Suceava, Bucureşti, Hunedoara, Timiş.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Salutować! [Salutovaci]
Bună ziua! – Dobry dzień! [Dobri gieni]
Băiat – Chłopiek [Chlopiec]
Fată – Dziewczyna [Gievcina]
Învățător – Nauczyciel [Nauciței]
Învățătoare – Nauczyciel [Nauciței]

Curiozități:

Sărbătorile cele mai importante ale polonezilor din România se leagă de Naşterea şi Învierea Mântuitorului. La Lăsata Secului (Zapusty) au loc întâlniri la Casele Polone şi se servesc mâncăruri tradiționale: bigos (mâncare de varză cu carne, cârnați, afumătură) şi gogoşi.

Povestea inului

Era odată o țară foarte mare şi foarte bogată. Regele era nemulțumit, pentru că în țara lui nu se găsea aur. Locuitorii nu prea aveau cu ce să se îmbrace. Doar bogații aveau haine din piele şi din mătăsuri aduse de departe.

– Dacă aş avea aur – ofta regele – nimic nu mi-ar lipsi nici mie şi nici poporului meu.

Într-o zi regele se întâlni cu nişte negustori. Unul dintre ei îi oferi nişte semințe din care va creşte aur. Regele se bucură şi în ziua următoare le şi semănă. Din semințe nu se făcu aur însă, ci crescu o plantă necunoscută de oameni.

Regele porunci slujitorilor să taie plantele, să le bată şi să le arunce în apă. Apoi ordonă să fie căutat bătrânul care i-a dat semințele. Ca să uite de supărare, regele se plimbă pe malul lacului şi zări plantele în apă. Porunci să fie aruncate undeva departe în pădure. Mergând la vânătoare găsi plantele uscate. Porunci din nou să fie bătute şi aruncate departe. Plecând într-o vizită mai lungă, regele găsi din nou plantele.

Când fu găsit negustorul de la care primise semințele, regele porunci să fie dus la închisoare împreună cu plantele. Negustorul, ajutat de o fată pe nume Rozia, făcu din firele de plantă o pânză nemaivăzut de frumoasă, pe care o dădu drept dar de nuntă fiicei regelui. Regele, văzând pânza cea frumoasă, se bucură şi-l eliberă. Negustorul îi spuse regelui că a făcut întocmai ceea ce trebuia cu planta aceea pentru a fi la fel de prețioasă ca aurul.

Regele îşi ceru iertare, şi-i mulțumi bătrânului:

– Eu doream aurul, iar tu mi-ai dat un lucru şi mai de preț. Pentru că aurul l-ar folosi cei bogați, dar inul va rămâne celor nevoiaşi.

Întrebări:

- **Eşti de acord cu afirmația împăratului că inul este mai valoros decât aurul? De ce?**
- **Câte persoane contribuie la obținerea pânzei de in?**
- **Ție ți-ar fi plăcut să primeşti aur sau in?**

Românii

19.399.597 români.
21 680 974 locuitori ai României.

Să învățăm cuvinte:

Salut!
Bună ziua!
Băiat
Fată
Învățător
Învățătoare

Curiozități:

Una dintre tradițiile româneşti de primăvară este mărțişorul. În ziua de 1 Martie băieții dăruiesc fetelor obiecte mici, legate de un fir împletit din roşu şi alb, ca simbol al sosirii primăverii.

Legenda Mureşului şi a Oltului

Undeva în Munții Carpați, trăiau odată un crai şi o crăiasă. Ei aveau doi copii care semănau mult între ei, dar erau şi destul de diferiți. Se jucau mult împreună, însă se şi certau destul de des. Unul dintre băieți era mai calm, iar celalalt era mai iute din fire.

Când copiii crescură şi deveniră tineri, tatăl lor fu nevoit să plece la război şi dispăru pe câmpul de luptă. Chiar şi după această întâmplare tristă, copiii tot se certau între ei.

Mama băieților era foarte supărată şi plângea mult după crai.

Văzându-şi mama plângând, cei doi băieți se gândiră să nu se mai certe şi plănuiră să pornească împreună în căutarea tatălui lor.

Amândoi fură de acord să plece la drum, însă nu reuşiră să se înțeleagă în ce direcție să meargă, astfel că fiecare plecă pe un alt drum. Băiatul mai liniştit porni spre miazănoapte, iar cel mai iute din fire porni spre miazăzi. După o vreme, băiatului mai liniştit i se făcu dor de fratele său şi se întoarse să-l caute. Merse o vreme spre miazăzi, însă nu îşi găsi fratele şi hotărî să se îndrepte spre apus.

Crăiasa află de plecarea celor doi băieți de la un sol, căci ei păstraseră secretul asupra planului lor. Mama băieților se îngrijoră foarte tare în privința sorții copiilor săi şi se rugă lui Dumnezeu să aibă grijă de ei. Dumnezeu îi ascultă rugăciunea şi îi transformă pe cei doi băieți în râuri. Băiatul liniştit deveni Mureşul, iar cel iute din fire deveni Oltul.

Cele două râuri acoperă o bună parte din teritoriul României, Oltul fiind chiar cel mai lung râu care curge în întregime în țara noastră. Cursul Mureşului este lin, iar cel al Oltului tumultuos.

Întrebări:

- **Cum ai descrie relația dintre cei doi frați?**
- **Cum este relația ta cu frații sau surorile tale?**
- **Ce alte întâmplări asemănătoare cunoşti?**

Romii

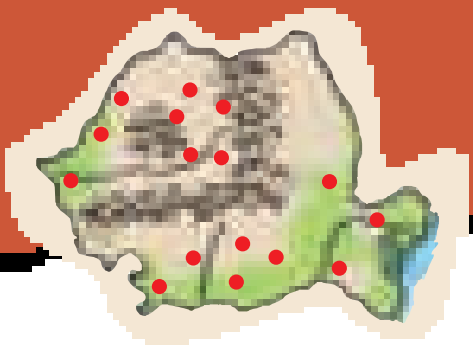

535.140 romi.
Mureş, Bucureşti, Bihor,
Sibiu, Dolj, Cluj, Braşov.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Te aves baxt! [Te aves baht]
Bună ziua! – Laćho des! [Lacioo dies!]
Băiat – Čhavo [Ciavoo]
Fată – Čhaj [Cei]
Învățător – Siklarno [Sicliarnio]
Învățătoare – Siklarni [Sicliarnii]

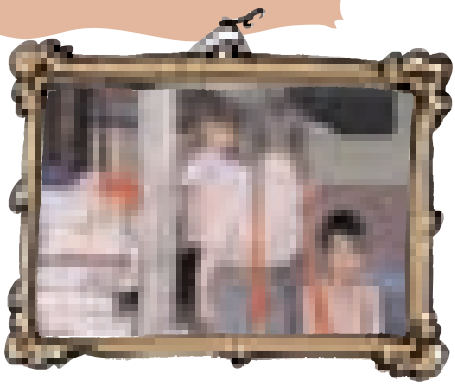

Curiozități:

Romii se împart în mai multe neamuri: gaborii (romii din Transilvania), lăutarii (cântăreți), florarii (vânzători de flori), geambaşii (comercianți de cai), rudarii (prelucrează aurul), argintarii (prelucrează argintul) etc.

Țara pierdută*

Cândva demult romii aveau țara lor sub colțul cerului. Cât timp a trecut de atunci doar pământul poate spune.

Pe vremea aceea, şatra era aşezată pe marginea râului. Corturile erau în linie, unul lângă altul. Bărbații prindeau peşte sau băteau cu ciocanul, iar femeile găteau şi aveau grijă de ceilalți.

Într-o zi liniştită de vară ghicitoarele simțiră că o mare primejdie este aproape şi anunțară vestea rea tuturor. O furtună cumplită începu, zeii aruncară apă şi foc asupra pământului toată noaptea. Caii se speriară, iar oamenii miloşi îi primiră în corturile lor.

Dimineața toate recoltele erau distruse.

– Ce vom mânca acum?

– Nu vă speriați, spuse Bulibaşa. Vom prinde peşte din râu până când vom putea iar să lucrăm pământul.

Oamenii plecară la râu, cu năvoadele, ca să prindă peşte. Deşi plouase mult, apa râului era limpede, însă nici un peşte nu se vedea în ea. Cinci zile au căutat degeaba. Nimeni nu avea ce mânca, nici oamenii, nici caii.

– Trebuie să facem ceva!

– Prindeți caii la căruță, spuse Bulibaşa. Vom merge în altă țară să ne căutăm hrană până când se retrag apele de pe pământul nostru.

Romii umblară mulți ani prin multe țări. Când plănuiră să se întoarcă în țara lor, nimeni nu mai ştia unde este aceasta. Ghicitoarele anunțară că țara lor a fost înghițită de ape şi că este pe veci pierdută.

Timpul a trecut, oamenii au învățat să trăiască în alte locuri, dar în sufletul lor păstrează amintirea. De atunci, țara fiecăruia este acolo unde a văzut lumina zilei.

* după Luminița Mihai Cioabă

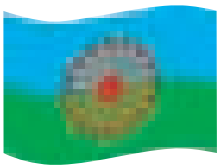

Întrebări:

- **Cum ai fi procedat în locul Bulibaşei ca să-ți ajuți poporul?**
- **Unde crezi că ar putea fi țara pierdută?**
- **Cum ai defini tu cuvântul țară?**

Ruşii-lipoveni

35.791 ruşi-lipoveni.
Tulcea, Constanța, Brăila, Iaşi, Suceava.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Привет [Privet!]
Bună ziua! – Добрый день [Dobrii deni!]
Băiat – Мальчик [Malcic]
Fată – Девочка [Devuşca]
Învățător – Учитель [Ucitel]
Învățătoare – Учи́тельница [Ucitelnița]

Curiozități:

Foarte mulți ruşi-lipoveni trăiesc în zona de deltă a Dunării şi sunt considerați foarte buni pescari.

Neascultătorul Ivanuşka şi vrăjitoarea

Trăiau odată într-un sat de pescari o femeie necăjită şi băieţelul ei, pe care-l chema Ivanuşka. Ivanuşka era atât de neastâmpărat, încât niciodată n-asculta de poveţe, nu-şi ajuta mama la treburi şi nu voia să rămână acasă atunci când ea pleca la lucru.

Într-o zi, după ce maică-sa plecă la lucru, băiatul plecă şi el de acasă la Dunăre, să se plimbe cu barca. Veni o furtună mare şi-l duse departe de mal, într-un loc necunoscut de el. Ivanuşka se pomeni singur în împărăţia ţânţarilor, care îl înţepau fără milă. Adormi cu greu şi spre ziuă, când se trezi, îşi dădu seama că se află în deltă. Începu să plângă şi se opri doar atunci când auzi un glas de femeie spunându-i:

– De ce te smiorcăi, băieţelule? Mai bine vino încoace, să-ţi dau de mâncare şi să-ţi potolesc setea.

Se apropie de glasul auzit şi fu prins de o vrăjitoare, care îl duse în casa ei, ca să-l îngraşe şi să-l dea apoi de mâncare copiilor ei. În aceeaşi zi vrăjitoarea prinse şi o fetiţă în deltă, pe Alionuşka, pe care o puse să gătească pentru ea şi copiii ei. După vreo nouă zile vrăjitoarea hotărî să-l mănânce pe Ivanuşka. Îi spuse fetei să pună lemne pe foc, după care se culcă. În acest timp Alionuşka îl eliberă pe Ivanuşka şi apoi o aruncară pe vrăjitoare în foc.

Cei doi copii reuşiră să scape de copiii vrăjitoarei ajutaţi de nişte gâşte. Sosiră cu bine acasă. Mama lui Ivanuşka era foarte tristă crezând că rămăsese fără băiat.

Ivanuşka ceru iertare mamei sale pentru că n-a ascultat-o şi-i povesti cele întâmplate.

Întrebări:

- **De ce crezi că Alionuşka îl ajută pe Ivanuşka?**
- **Ce crezi că va face Alionuşka mai departe?**
- **Cum îşi poate o persoană răscumpăra greşelile pe care le-a făcut faţă de altcineva?**

Rutenii

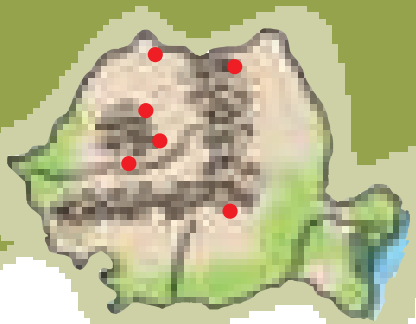

257 ruteni.

Maramureş, Suceava, Hunedoara, Alba, Prahova, Cluj.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Здравя [Zdravia]
Bună ziua – Добрі день [Dobri deni]
Băiat – Хлопец [Hlopeț]
Fată – Діука [Diuka]
Învățător – Учетель [Uceteli]
Învățătoare – Учетелька [Ucetelica]

Curiozități:

Rutenii au fost la origine oameni de munte, meşteri pricepuți ai prelucrării lemnului, ridicând biserici impunătoare ce au dăinuit veacurilor.

Țambalul*

În seara aceea norii acoperiseră cerul cu o pătură întunecată. Zgomotul tunetelor se auzea destul de puternic şi destul de aproape, dar Petro se hotărî să-şi continue drumul.

De dimineață Petro simțise nevoia să plece spre pădure. Se trezise cu o imagine în minte, pe care simțea că trebuie să o aducă în realitate. Imaginea aceea arăta un anume soi de lemn, care scotea sunete atât de plăcute!

Petro era un meşter în lemn cu experiență. În existența lui cioplise multe instrumente muzicale. De data aceasta însă, dorea un instrument cum nu se mai văzuse, care să producă o muzică aşa ca a naturii. Ştia de când era mic că nu toți arborii din pădure aveau esența potrivită pentru un instrument muzical. Avea nevoie de un lemn care să producă rezonanță, un lemn precum arțarul, fagul sau un alun. Când fusese foarte mic, Petro auzise de la bunicul său că cele mai bune instrumente muzicale ies din lemnul pe care a căzut lumina trăznetului.

Petro înainta prin pădurea care arăta ca şi când ar fi fost noaptea târziu. Rar de tot sclipea câte o umbră de lumină, de la fulgerele care brăzdau cerul. Parcă sunetele se auzeau tot mai tare şi lumina se vedea tot mai aproape.

Deodată un zgomot puternic se auzi şi o lumină țâşni printre nori, oprindu-se chiar la doi paşi, într-un arbore subțire şi nu prea înalt. Petro recunoscu imaginea cu care se trezise dimineață şi îşi pregăti securea. Acela era arborele, un alun mângâiat de vânturi şi încălzit de soare.

Din alun Petro făcu primul lui țambal. Sunetele lui aminteau de bătaia vânturilor, de zgomotul ploilor şi încălzeau auzul celor care ascultau, aşa cum razele soarelui încălziseră alunul de pe cărarea din pădure.

* după Victor Sostak

Întrebări:

- **De ce ascultase Petro legendele spuse de bunicul său?**
- **Tu ce poveşti ştii de la bunicii tăi?**
- **Ce rol crezi că are muzica în viața oamenilor?**

Sârbii

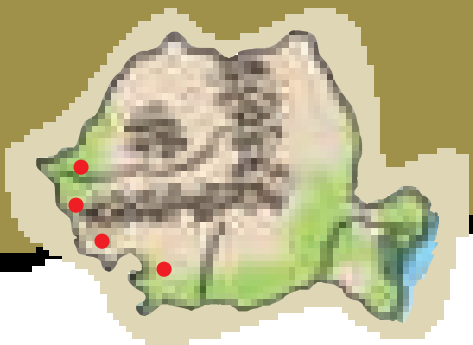

22.561 sârbi.

Timiş, Caraş-Severin, Arad, Mehedinți, Bucureşti, Dâmbovița, Hunedoara.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Здраво [Zdravo!]
Bună ziua! – Добар дан [Dobar dan!]
Băiat – Дечак [Deciac]
Fată – Девојка [Devoica]
Învățător – Учитељ [Uciteli]
Învățătoare – Учитељица [Uciteliţa]

Curiozități:

Cei mai mulți sârbi de pe teritoriul României trăiesc în zona Banatului. Centrul cel mai important al vieții culturale sârbeşti este oraşul Timişoara. Unul dintre cele mai importante evenimente pe care comunitatea sârbilor din România îl celebrează este sărbătorirea Sfântului Sava.

Prințul şi balaurul

Într-o zi frumoasă de vară trei feciori de împărat au plecat la vânătoare în pădure. După un timp s-au despărțit. Feciorul cel mare a văzut un iepure şi l-a urmărit până a ajuns la un pod, unde a văzut că iepurele a intrat într-o moară. Intrând după el, în locul iepurelui a găsit un balaur care l-a înghițit pe loc.

Treceau zilele şi băiatul nu se întorcea la palat. Tatăl lor, împăratul, era din ce în ce mai neliniştit. Feciorii au pornit în căutarea fratelui lor mai mare, dar ajungând în pădure s-au despărțit iar. Fratele mijlociu s-a întâlnit şi el cu iepurele şi a fost înghițit de balaur.

Feciorul mic, rămânând fără frați, a pornit în căutarea lor. Şi el s-a întâlnit cu iepurele, dar nu a intrat în moară spunându-şi că sunt destui iepuri în pădure. A pornit în altă direcție, dar după o vreme s-a întors la moară, unde a întâlnit o bătrână. A aflat de la ea că iepurele este un balaur care îi ademeneşte pe oameni în moară şi îi mănâncă. Tot de la ea a aflat că puterea balaurului se află departe, într-un alt regat. Acolo este un lac în care se află un alt balaur, care are în burta lui un urs, iar ursul are în capul lui un iepure, în iepure se află un porumbel, în porumbel o vrabie, iar în vrabie se află puterea balaurului.

Prințul i-a mulțumit bătrânei şi a pornit spre cealaltă împărăție. Aici s-a dat drept cioban pentru a ajunge în slujba regelui. Ajutat de fata împăratului, l-a învins pe balaur şi a prins rând pe rând animalele din interiorul său. Ca răsplată, a primit de soție pe fata de împărat şi jumătate din regat.

Revenit în împărăția lui, l-a învins şi pe primul balaur, eliberând toți oamenii înghițiți de acesta. La castelul tatălui său au făcut un ospăț mare la care au dansat de bucurie.

Întrebări:

- **De ce doar frații mai mari au fost prinşi de balaur?**
- **Ce crezi despre felul în care este prezentat fratele mai mic în basme?**
- **Ce crezi că se poate întâmpla în realitate din acest basm?**

Slovacii

17.226 slovaci.
Arad, Timiş, Bihor.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Ahoj! [Ahoi]
Bună ziua! – Dobrý deň! [Dobri deni]
Băiat – Chlapec [Chlapeț]
Fată – Dievča [Dievcia]
Învățător – Učitel [Ucitel]
Învățătoare – Učitelka [Ucitelca]

Curiozități:

Slovacii din Nădlac țin foarte mult la obiceiurile de nuntă şi mai ales la pregătirea dulciurilor.
O specialitate locală este tortul din nuci şi zahăr ars, realizat în cele mai diverse forme, de la păsări, până la vapoare.

Promisiunea

Cândva foarte demult Dumnezeu împărțea popoarelor darurile sale. Un popor a venit să ceară recolte bogate, altul sănătate, un altul suprafețe întinse de pământ şi aşa mai departe. Fiecare popor cerea ceva.

După ce Dumnezeu a împărțit totul a observat în depărtare că mai vin cinci bărbați de statură mijlocie. S-au apropiat, şi-au luat cu sfială pălăriile din cap şi au rămas nemişcați în fața Domnului.

– Cine sunteți voi, de veniți cu întârziere?

– Suntem slovacii, Doamne!

– Şi unde ați fost până acum? Eu am împărțit deja totul.

Dar văzându-i stând aşa cu smerenie şi ştiind că sunt săraci îi întrebă mai domol:

– Cu ce rugăminte ați venit?

– Doamne, noi am venit să te rugăm să ne iubeşti.

Rugămintea slovacilor l-a impresionat pe Dumnezeu.

– Bine, slovacilor, vă promit că vă voi iubi.

Bărbații bucuroşi i-au mulțumit, şi-au pus pălăriile pe cap şi s-au pregătit să plece. Domnul i-a oprit:

– Aşteptați puțin. Am totuşi ceva pentru voi. Primul cadou pe care vi-l dau e o limbă frumoasă şi armonioasă. Să o păstrați cu sfințenie. Al doilea cadou pe care vi-l dăruiesc sunt melodiile şi cântecele frumoase. Ele vor fi aşa de minunate că veți fi admirați pentru ele. Al treilea cadou este o țară minunată, sub munții Tatra, care va fi patria voastră. Nu va fi mare, dar va fi frumoasă şi eu o voi îndrăgi mereu. Am şi eu o rugăminte către voi: promiteți-mi că veți fi uniți, că nu veți fi invidioşi şi că vă veți ajuta întotdeauna unul pe altul.

Slovacii au promis că vor respecta cerințele Domnului, I-au mulțumit din nou şi au plecat. Legenda spune că întotdeauna când slovacii au respectat angajamentul luat au dus-o bine, iar când au uitat de el au plâns amar.

Întrebări:

- **De ce au primit slovacii mai mult decât au cerut?**
- **Tu ce ai fi cerut pentru poporul tău?**
- **Ce daruri crezi că are poporul tău?**

Tătarii

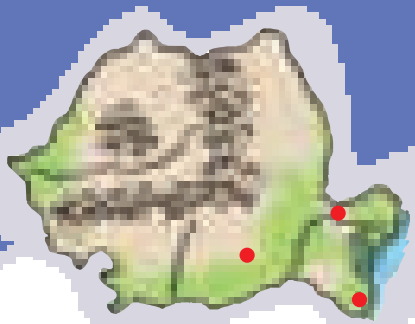

23.935 tătari.
Constanța, Tulcea şi municipiul Bucureşti.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Meraba! [Meraba]
Bună ziua! – Iyi kunler! [Ii kunler]
Băiat – Erkek [Erchec]
Fată – Kiz [Chiz]
Învățător – Ogretmen [Oretmen]
Învățătoare – Ogretmen [Oretmen]

Curiozități:

Tătarii sau mongolii sunt originari din Asia şi se înrudesc cu turcii. Biserica în care se roagă tătarii se numeşte moschee.

Saran şi Jumart

Într-un aul* trăiau doi vecini: Saran şi Jumart. Într-o zi cei doi au pornit la drum împreună. După o zi de mers s-au oprit să mănânce. Jumart şi-a scos mâncarea şi l-a poftit şi pe Saran. Acesta s-a prefăcut că nu-şi poate deschide sacul şi a mâncat de la vecinul său. În zilele următoare s-a întâmplat la fel, până când Jumart a rămas fără mâncare.

Pentru a nu-şi împărți mâncarea cu Jumart, Saran a aşteptat ca acesta să adoarmă, apoi a plecat în toiul nopții. Dimineața Jumart a înțeles că a fost păcălit, dar nu s-a supărat, ci a mers mai departe. A ajuns la o căsuță într-o pădure. Acolo a găsit o jumătate de pâine pe masă, a mâncat o felie şi s-a culcat într-un loc mai ascuns. După puțin timp au intrat în casă o vulpe, un urs şi un şoricel. Jumart a aflat din discuția lor unde erau ascunse nişte bogății.

În ziua următoare a căutat comoara şi a plecat mai departe. Pe drum a aflat de la nişte djini** că fata hanului era foarte bolnavă şi că putea fi vindecată numai dacă hanul va tăia vaca neagră din ciurda sa şi o va împărți săracilor.

Ajuns în oraşul hanului, Jumart a dat de ştire că o poate vindeca pe fată. Hanul a făcut ce i-a spus drumețul şi fata s-a făcut bine imediat. Jumart a primit o mulțime de bani şi s-a stabilit în oraş.

După o vreme a ajuns şi Saran în acelaşi oraş şi l-a întrebat pe Jumart cum s-a îmbogățit. Acesta i-a povestit totul. Saran a plecat în pădure, a găsit casa, însă a mâncat toată pâinea găsită. La miezul nopții au sosit animalele. Imediat şi-au dat seama că este cineva în casa lor. Şoricelul l-a găsit repede şi Saran a sfârşit ca hrană pentru animale.

---

* Sătuc de munte.

** Ființe supranaturale, numite şi genii.

Întrebări:

- **Cine dintre cei doi ți-ar plăcea să îți fie vecin?**
- **Care este vecinul tău preferat?**
- **Cum putem să comunicăm mai bine cu vecinii noştri?**

Turcii

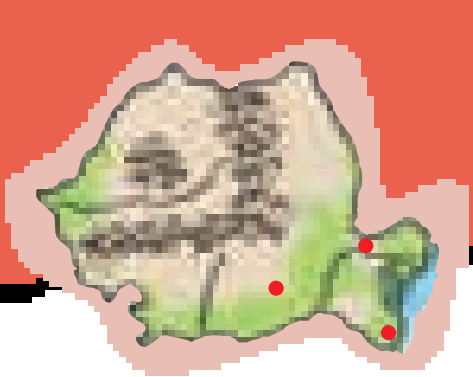

32.098 turci.

Constanța, Tulcea, Bucureşti, Călăraşi, Brăila.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Merhaba! [Merhaba]
Bună ziua! – Iyi günler! [Ii ghiunler]
Băiat – Erkek [Erchec]
Fată – Kýz [Kâz]
Învățător – Ogretmen [Oretmen]
Învățătoare – Ogretmen [Oretmen]

Curiozități:

Cea mai impresionantă figură din zona Dobrogei a fost liderul spiritual Sari Saltuk Dede. El a avut o atât de mare influență asupra etnicilor turci încât aceştia îl cinstesc în mod deosebit. Mormântul lui este înconjurat de candele, iar creştinii ajung chiar să îl confunde cu Sfântul Nicolae.

Povestea lui Cahil

Un bătrân avea un fecior, pe care îl chema Cahil. Când bătrânul se îmbolnăvi îl chemă pe Cahil să-i dea un sfat:

– Să te fereşti de spâni şi să nu te tocmeşti cu ei.

După ce bătrânul îşi dădu răsuflarea, Cahil porni la drum. Merse multă vreme dar nu găsi de lucru nicăieri. Într-o zi se întâlni cu un spân, care-i propuse să-i fie slugă şi-i promise că-i va da de mâncare şi-l va îngriji. Se tocmiră şi căzură la învoială. Nu vor avea voie să se supere unul pe celălalt, iar cel care se va supăra îi va plăti celuilalt un sac cu aur.

În prima zi de lucru Cahil se gândi că dacă va face vreo prostie, spânul se va supăra pe el şi va trebui să-i dea sacul de aur promis. Ieşi să îngrijească gâştele, iar pe înserate le duse acasă. Gâştele nu voiau cu nici un preţ să intre în curte, iar Cahil se supără şi le tăie pe toate. Seara spânul se supără dar nu-i spuse nimic. În ziua următoare se întâmplă la fel cu oile, dar spânul tot nu-i spuse nimic băiatului, ci hotărî să scape de el sub orice formă.

Ziua următoare spânul hotărî să plece la pădure şi să nu se mai întoarcă, sperând că băiatul va crede că s-a prăpădit şi va pleca. Cahil însă află de plan şi se ascunse în sacul spânului. A doua zi spânul plecă, dar la prima oprire îl găsi pe băiat în sacul său. Nu se supără pe el, ci hotărî să se prefacă mort ca să fie înmormântat, crezând că astfel Cahil sigur va pleca. Totul se întâmplă conform planului, dar băiatul îşi dădu seama de păcăleala spânului şi îl dezgropă.

Spânul nu mai putu să ascundă cât de supărat este pe Cahil, îi spuse că e supărat şi trebui să-i plătească sacul de aur promis, ca să scape de el.

Întrebări:

- **Ce sfat i-ai da lui Cahil?**
- **Ce sfaturi primeşti de obicei de la părinţii tăi?**
- **Cum crezi că se pot descurca tinerii când rămân fără părinţi?**

Ucrainenii

61.098 ucraineni.
Maramureş, Suceava, Timiş,
Caraş-Severin, Tulcea, Satu-Mare.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Привіт! [Previt]
Bună ziua! – Добридень! [Dobrideni]
Băiat – хлопчик [Clopcic]
Fată – дівчина [Divcina]
Învățător – учитель [Uciteli]
Învățătoare – учителька [Ucitelica]

Curiozități:

Limba ucraineană face parte din grupul limbilor slave. Vorbitorul de ucraineană se înțelege foarte bine şi cu vorbitorii de rusă, poloneză, slovacă, şi, cu grade diferite de dificultate, cu vorbitorii altor limbi slave. Totuşi, limba ucraineană este o limbă diferită de celelalte limbi slave.

Burian şi stafiile

Într-un sat trăiau un om sărac şi familia lui. De multe ori nu aveau nici măcar ce mânca, cu toate că Burian muncea foarte mult. Ceva parcă nu mergea bine. În casa lor trăiau nişte stafii, care întotdeauna făceau astfel încât oricât lucrau ei tot fără rost era.

Într-o zi Burian făcu rost de o felie de pâine şi de o bucată de slănină. Toată familia se bucură. Se pregătiră să mănânce. Burian îşi scoase vioara şi începu să cânte. La auzul muzicii apărură şi stafiile şi începură să danseze. Când se termină cântecul, stafiile se ascunseră sub sobă. Omul se gândi cum să scape de stafii şi le întrebă:

– Nu vă înghesuiți prea tare sub sobă?

– Nu, noi putem să încăpem chiar şi în cel mai mic loc.

– Chiar şi în cutiuța asta mică?

– Da.

Stafiile intrară în cutiuță, dar acolo şi rămaseră pentru că bărbatul le închise înăuntru. Apoi se duse în pădure la o moară şi ascunse cutia sub piatra cea mare de morărit.

Zilele treceau şi Burian se îmbogățea, ajungând a fi unul dintre cei mai bogați locuitori ai satului. Un vecin foarte bogat, căruia nu-i plăcea că altcineva ar putea fi mai bogat decât el, se duse la Burian şi îl întrebă cum de s-a îmbogățit. El îi povesti amănunțit.

Vecinul bogat plecă imediat în pădure şi eliberă stafiile din cutie. Apoi le spuse să se întoarcă la cel care le-a închis în cutie şi să se răzbune. Stafiile îi răspunseră că nu se mai întorc la vechea gazdă, deoarece Burian le păcălise de prea multe ori. Ca răsplată însă, vor merge în casa celui care le-a eliberat. Începând din ziua aceea, omul bogat începu să-şi piardă averea, ajungând la sapă de lemn.

Întrebări:

- **De ce crezi că Burian s-a îmbogățit iar vecinul său nu?**
- **De ce crezi că nu se mai întorc stafiile la Burian?**
- **Ce crezi că le rămâne oamenilor pe timp îndelungat?**

Chinezii

2.243 chinezi.

Să învățăm cuvinte:

Salut! – Ni hao!
Bună ziua! – Ni hao!
Băiat – Nann haiță
Fată – Nu haiță
Învățător – Lao ciâ
Învățătoare – Lao ciâ

Curiozități:

Dragonul este unul dintre simbolurile cele mai importante ale chinezilor. Ei se consideră descendenți ai dragonilor. Dragonul este un simbol pentru bogăție, noroc, prosperitate, putere, eroism şi nobilitate. Este asociat cu vremea şi apa şi se consideră că are puterea de a aduce ploaia.

Jiang Li şi pasărea fermecată

Se spune că în vremuri foarte vechi pe lângă oraşul Ghinan curgea râul Iufu, dar pe vremea aceea muntele Mighi încă nu exista. În acele vremuri trăiau o mamă şi o fiică. Tot ce aveau Jiang Li şi mama sa erau o casă din paie şi o pasăre fermecată. Această pasăre era cea mai bună prietenă a fetei. Pasărea cânta atât de frumos încât tot satul a aflat despre vocea ei cea minunată.

În sat trăia şi un om foarte bogat, care avea o fiică de aceeaşi vârstă cu fata săracă. Ling Mei a aflat despre vocea minunată a păsării, şi i-a cerut tatălui său să i-o aducă cu orice preț. Omul bogat i-a oferit lui Jiang Li foarte mulți bani pentru pasăre, însă ea a refuzat să o vândă. Atunci bogatul a luat pasărea cu forța şi a dus-o lui Ling Mei.

La palat însă, în loc să cânte frumos pasărea scotea nişte sunete de nu puteai sta în apropierea ei. După câteva zile, Ling Mei a vrut să lovească pasărea, însă a lovit colivia. Colivia s-a spart şi pasărea a zburat acasă. Ling Mei, fiind foarte supărată, a plătit pe cineva să scape de Jiang Li.

În timp ce Jiang Li era jos la râu şi spăla hainele, omul plătit s-a apropiat de ea şi a împins-o în râu. Fata s-a scufundat în apă, dar râul Iufu a început să-i vorbească. I-a spus că îi dăruieşte, pentru bunătatea ei, o agrafă de jad care o va face foarte frumoasă. Fata a ieşit din râu şi s-a făcut atât de frumoasă, încât şi mama sa a recunoscut-o cu greu. Tot satul a aflat despre frumusețea fetei.

Ling Mei s-a dus şi ea la râu, dar s-a întors mai urâtă şi mai bătrână. S-a supărat şi mai tare şi i-a poruncit tatălui ei să scape de Jiang Li şi de mama ei. Pasărea le-a prevenit pe cele două femei şi ele au plecat din sat. Când urmăritorii s-au apropiat de ele, fata a aruncat agrafa în râu. Din agrafa de jad s-a făcut un munte care le-a apărat de omul bogat. Acest munte este azi muntele Mighi.

Întrebări:

- **Crezi că Ling Mei a meritat toate pedepsele?**
- **De ce era pasărea fermecată?**
- **Ce alte legende asemănătoare cunoşti?**

Arabii

Să învățăm cuvinte:

Salut! – سلام [Salaam!]
Bună ziua! – يوم طيب [Yaum taieb!]
Băiat – ولد [Ualad]
Fată – بنت [Bint]
Învățător – معلم [Mualim]
Învățătoare – معلمة [Mualima]

Curiozități:

Limba arabă face parte din aceeaşi familie lingvistică din care face parte şi limba ebraică. De aceea aceste limbi sunt destul de asemănătoare, iar cititul se face de la dreapta la stânga.

Ghinionul unui negustor

Unui negustor îi mergea atât de bine încât reuşise să adune o avere foarte mare.

– Ce viață bună am – se gândea Mehdi – toate afacerile îmi reuşesc, totul merge perfect.

După o vreme, hotărî să cumpere grâu cu jumătate din banii câştigați până acum. Plănuia să-l vândă în timpul iernii ca să câştige dublu. Iarna, prețul grâului scădea din ce în ce mai mult, în loc să crească. Prietenii îl sfătuiră să-şi vândă grâul, dar el tot nu voia.

Într-o zi, o furtună mare distruse acoperişul casei şi tot grâul se udă. În ziua următoare Mehdi plăti mulți bani pentru transportul grâului care începuse să se strice. Pierdu astfel şi mai mulți bani.

Mehdi hotărî să meargă la un ghicitor. Acesta îi spuse că s-a născut sub o stea cu ghinion. Mehdi nu-l crezu pe ghicitor şi se hotărî să-şi încerce din nou norocul. Cu cealaltă jumătate a banilor cumpără multă marfă şi porni cu vaporul spre o altă țară. Pe mare, o furtună îi distruse vaporul. Rămase fără nimic, dar în viață. Îşi încercă apoi norocul la un om bătrân, unde câştiga destul de mult, dar, fiindu-i teamă că nu va fi plătit după munca sa, decise să-şi ia singur ceea ce merită. Bătrânul îl izgoni şi Mehdi rămase din nou fără bani.

Mergând pe stradă începu să vorbească de unul singur:

– Oare câtă vreme nu voi avea noroc? Mi se pare că totul este în zadar, dacă Alah nu e de partea mea.

Un derviş* bătrân îl auzi şi îi spuse:

– Alah nu va fi cu tine, până când nu te vei feri de dorința de a avea averea altuia. După ce te vei schimba îți vei găsi din nou norocul şi-l vei avea iar pe Alah de partea ta.

* Călugăr musulman.

Întrebări:

- **De ce devine Mehdi prea încrezător în sine?**
- **Crezi că Mehdi este ghinionist?**
- **Cum îşi poate cineva schimba norocul?**

Membrii familiei mele

mama, tata, sora, fratele, bunica, bunicul, unchiul, mătuşa, verişoara, verişorul, familie

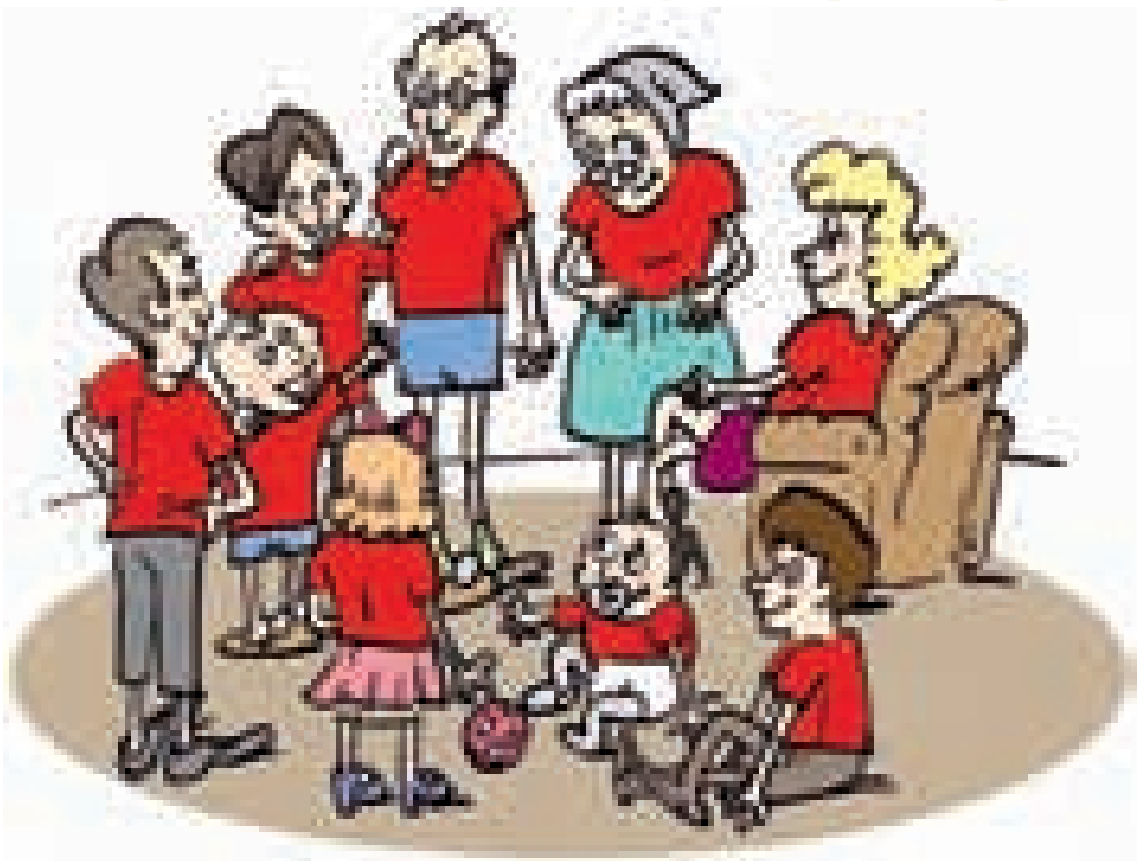

„Asta e familia mea”

Anul trecut de Crăciun toată familia mea a primit acelaşi lucru. Ce? O să vi să pară amuzant poate, dar cu toţii am primit câte un tricou pe care scria: „Asta e familia mea”.

Bunicul poate s-ar fi bucurat mai mult dacă ar fi primit o cămaşă şi o cravată. Când el era tânăr acestea erau la modă. Eu însă nu suport să umblu cu cravată şi cămaşă cu toate că mama îmi spune că mi se potriveşte şi că arăt bine şi elegant. Mie îmi plac mai mult tricourile mari şi colorate care sunt pentru tineri.

Surioara mea arată cu tricoul pe ea de parcă ar avea o rochiţă cam haioasă şi pentru o fată mai mare. Ei îi place însă foarte mult. Arată la fel ca bunica şi mama. Întotdeauna şi-a dorit haine ca ale mamei.

Nici bunica nu e prea încântată de noul tricou. Ea s-ar fi bucurat mai tare dacă ar fi primit un şorţ, care i-ar fi fost de mare ajutor când ne face prăjituri.

Mama spune că se bucură de tricou, dar o cămaşă elegantă cu care să umble prin oraş i-ar fi plăcut mai mult. Tricoul îl poate folosi doar când iese la o plimbare sau într-o excursie.

Tata n-a spus nimic, dar de fiecare dată îl văd cu acelaşi tricou, de parcă el ar fi primit mai multe. Când mă îmbrac şi eu în tricou zâmbeşte de gura îi ajunge până la urechi. De ce? Nu ştiu. Poate că el a fost cu ideea ca toţi să avem tricourile la fel…

Mai am multe întrebări fără răspuns despre aceste tricouri, dar un lucru e sigur. Când toată familia se îmbracă la fel arătăm foarte haios, iar ceilalţi ne privesc lung. Dar nu contează, am început să ne simţim bine în aceste tricouri, şi sunt chiar mândru că toţi ştiu că asta e familia mea, cu mic şi mare.

Întrebări:

- **Cine sunt membrii familiei tale?**
- **Ce rol are fiecare dintre membrii familiei tale?**
- **Ce vă face să fiţi o familie?**

Familia mea vine din...

origine, tradiție, costum popular, călătorie, mutare, obicei, cultură

Originile mele

Când doamna învățătoare ne-a întrebat dacă avem acasă porturi populare, mi-am amintit că mama are un costum, de pe vremea când era fetiță. Eu mă îmbrăcam în el când voiam să fiu cât mai frumoasă. Am ridicat mâna. Doamna ne-a rugat să venim cu toții la şcoală îmbrăcați în costume populare.

În ziua următoare, în drum spre şcoală eram foarte fericită. Mi se părea că toată lumea îmi zâmbeşte prietenos. Când am ajuns la şcoală m-am întristat. Crezusem că toate fetele vor avea portul la fel, dar mă înşelasem.

Una dintre colege a venit cu un port foarte colorat. Pe deasupra şorțul ei era mai mic şi mai frumos. Altă colegă avea multe mărgele la gât, cercei mari, aurii şi un batic colorat. Colega mea de bancă avea bluză brodată şi portul ei era un fel de rochie. Dintr-o dată portul meu mi s-a părut prea simplu. Nu înțelegeam nimic. Am întrebat-o pe doamna învățătoare de ce unele fete poartă cercei auriți, iar altele nu şi de ce unele porturi sunt mai simple, iar altele mai colorate.

Doamna învățătoare a zâmbit.

– Portul popular – a spus ea – nu este unic pentru toate satele sau oraşele țării. Sunt sate unde portul este mai colorat, cu mai multe broderii. Chiar unde sunt porturi asemănătoare, dacă te uiți cu atenție, nu găseşti două porturi identice. Şi acesta este un lucru frumos. Fiecare port popular este simbolul unui sat sau al unei zone a țării. Cu acest port poți dovedi originea ta, locul de unde provii tu şi familia ta. Şi cum suntem mulți şi din locuri diferite, şi costumele pe care le-ați adus sunt diferite. Nu fi tristă că tu nu ai batic. Portul tău este frumos aşa cum este, pentru că acolo, în satul de unde vin bunicii tăi, oamenilor aşa le-a plăcut.

Întrebări:

- **Tu ce obiceiuri, mâncăruri sau alte lucruri care arată originile familiei tale poți să prezinți?**
- **Ai dori ca toate porturile să fie la fel? De ce?**
- **Când vei avea propria ta familie, unde ai vrea să trăiască ea?**

Mame şi copii

mamă, copil, asemănări, deosebiri, moştenire, specific, identitate, etnie

Cu cine semăn?

Vlăduț era cam neascultător. Dacă mama lui avea nevoie de ajutor, el pleca de acasă cu prietenii. Dacă mama îi spunea să aibă grijă cum trece strada, el nu era atent la maşini.

Într-o zi, pe când afară era foarte frig şi ploua, Vlăduț stătea în cameră şi se plictisea. I-a venit ideea să se ducă la prietenul său Andrei, care locuia în cealaltă parte a oraşului. Mama lui nu l-a lăsat, de teamă să nu răcească pe ploaie.

– Ce bine ar fi dacă aş fi elefant! şi-a spus Vlăduț. Elefanților nu le e frică de ploaie şi nu trebuie să asculte de nimeni!

Deodată totul s-a schimbat în jurul lui şi s-a trezit într-o pustietate mare, unde era foarte cald. O turmă de elefanți venea spre el.

– Mă voi duce cu ei! s-a bucurat Vlăduț. Elefanții sunt puternici şi nu trebuie să asculte de nimeni!

A întâlnit un elefănțel, cam de vârsta lui, şi s-a împrietenit cu el. Au petrecut zile foarte frumoase împreună: s-au jucat de dimineața până seara, chiar şi pe ploaie zburdau veseli şi se stropeau cu apă.

Vlăduț a observat că prietenul său este întotdeauna atent la sfaturile mamei sale şi nu face tot ce îi trece prin cap.

– Tu eşti cel mai mare dintre animale, poți să faci tot ce-ți doreşti, a spus Vlăduț într-o zi prietenului său. De ce stai întotdeauna lângă turmă dacă mama ta spune aşa? N-ar trebui să-ți fie frică de nimeni, de ce nu ieşi la joacă când vrei tu?

– E adevărat că sunt un animal puternic, dar sunt încă mic şi nu le ştiu pe toate. Mama mă iubeşte, chiar dacă nu mă lasă să fac tot ceea ce vreau eu.

Când s-a trezit, Vlăduț a fugit în bucătărie, unde mama sa pregătea cina.

– Mamă, tu eşti cea mai bună mămică! a strigat el.

Întrebări:

- **Prin ce se aseamănă mamele şi copiii?**
- **De ce nu rămâne Vlăduț în lumea elefanților?**
- **Care este cea mai bună mamă?**

Religia mea

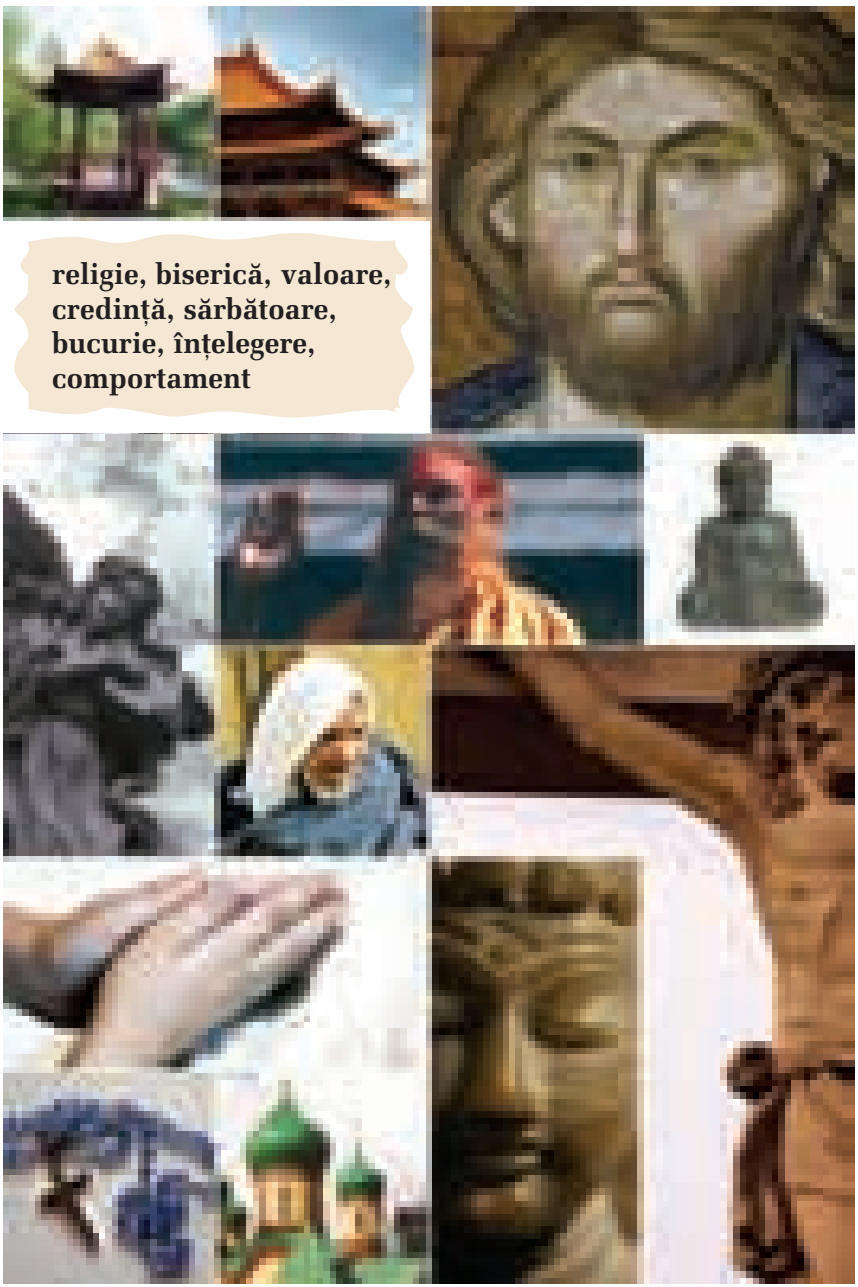

religie, biserică, valoare, credință, sărbătoare, bucurie, înțelegere, comportament

Zi de sărbătoare

Era primăvară. Toată familia mea se pregătea pentru marea sărbătoare a Paştelui. Eu făceam curățenie cu tata, iar mama gătea nişte bunătăți foarte apetisante.

A sosit şi ziua mult aşteptată. Dimineața am mers la biserică, iar apoi am luat prânzul împreună. Mai târziu am ieşit în curte, să ne jucăm cu prietenii. Noi eram îmbrăcați foarte frumos, în hainele cele mai noi. Vecinii erau în hainele lor obişnuite, de parcă nici n-ar fi fost sărbătoare. I-am întrebat de ce nu s-au îmbrăcat mai altfel, mai frumos.

– Este doar o simplă duminică.

– Dar este Paştele!

– Paştele? Paştele va fi doar peste două săptămâni.

Ni s-a părut ceva ciudat şi am fugit în casă, unde l-am întrebat pe bunicul despre sărbătorirea Paştelui. El a început să ne povestească.

Aşa cum sunt mai multe popoare, sunt şi mai multe religii. Există ortodocşi, catolici, mozaici, luterani, reformați, mahomedani şi mulți alții. Fiecare credem în acelaşi lucru, dar puțin altfel. Avem obiceiuri şi sărbători diferite, dar unele se aseamănă foarte mult sau sunt chiar identice. Un exemplu e şi Paştele, când creştinii sărbătoresc acelaşi lucru dar puțin diferit. Datele sunt uneori diferite deoarece calendarele diferă.

Crăciunul e sărbătorit în aceeaşi dată de toți creştinii, însă evreii sărbătoresc Hanuka în loc de Crăciun. Dacă cineva este altfel sau are alte sărbători şi crede în alte lucruri nu înseamnă că nu este la fel ca noi. Micile diferențe ne fac să fim mai buni şi să avem o lume mai interesantă.

L-am ascultat pe bunicul şi am ieşit în curte. Ne-am jucat în continuare cu prietenii noştri. Ei sunt puțin altfel, dar sunt şi ei copii ca şi noi.

Întrebări:

- **Ce religii cunoşti?**
- **Ce sărbători celebrează familia ta?**
- **De ce crezi că există mai multe religii?**

Locuințele noastre

casă, cabană, fermă, cort, apartament, bloc, conac, castel, vilă, locuință

Case în care am locuit

Prima casă în care îmi amintesc să fi locuit este casa bunicilor. Bunicii mei locuiau la țară, într-o zonă de deal. Casa avea două camere mari, iar în curte bunica îi ceruse bunicului să-i construiască o bucătărie de vară şi un şopron. Şopronul de lemn era locul meu favorit de distracție, acolo mă jucam de-a magazinul.

Când am împlinit 6 ani, m-am mutat la părinții mei, în oraş. Aici locuiam într-un bloc cu patru etaje. Apartamentul nostru avea două camere, un hol, o baie, o bucătărie, o cămară şi balcon. La parter locuia prietena mea, căreia îi dădeam nuci de pe balcon, coborând un coşuleț legat cu sfoară.

Când am intrat la facultate, am locuit într-un cămin studențesc. Eram şapte fete în cameră şi aveam paturi suspendate. Dormeam în patul de deasupra şi îmi aranjasem deasupra capului un raft cu obiecte dragi. Aveam aici o căniță de lut în formă de butoi, pe care o primisem cadou.

Îmi amintesc că odată am locuit şi într-un cort. Atunci am fost cu colegi de-ai mei la munte. Era vară şi era foarte cald. Ne puseserăm corturile lângă un râu. Noaptea stăteam până târziu lângă foc să spunem glume şi să cântăm.

Acum locuiesc într-o garsonieră. Am o singură cameră, bucătărie, baie şi hol. De la fereastra balconului se vede cartierul vecin şi pădurea de lângă oraş. Îmi place să păstrez obiecte drăguțe primite cadou: am un suport de creioane din Spania, un ou încondeiat din Suceava, un tablou cu castelul Peleş de la Sinaia, o bomboniera cu Teatrul Național din Cluj.

Tu în ce case ai locuit?

Întrebări:

- **Prin ce se aseamănă casele tuturor oamenilor?**
- **Prin ce diferă casa ta de a unuia dintre vecinii tăi?**
- **De ce arată casele în moduri diferite?**

Comunitatea

**oraş, stradă,
cartier, sat, drum,
vecini, grup,
comunitate,
multicultural**

Oraşul meu

Oraşul meu se numeşte Cluj-Napoca şi se află în inima Ardealului. El este înconjurat de munți, unde poți face excursii lungi sau numai plimbări pentru a culege fel de fel de flori de câmp colorate sau ciuperci gustoase.

Este un oraş foarte frumos. Are multe clădiri vechi, unde au locuit oameni faimoşi, biserici înalte, ba chiar şi rămăşițe ale zidului ce cuprindea oraşul odinioară. Peste tot observi clădiri sau statui, ce au rămas aici din timpuri vechi, şi care au câte un secret ce te aşteaptă să îl dezlegi.

Este un oraş în care niciodată nu te plictiseşti. Poți să te duci la cinema, la teatru, poți ieşi la un suc cu prietenii, poți să faci sport sau să te plimbi pe malul Someşului. Poți să te joci în parcuri, să vizitezi muzee, să mănânci prăjituri la cofetării cu vitrine îmbietoare.

După cum vedeți este un oraş foarte frumos şi plin de viață, deşi nu pentru aceste lucruri îmi place atât de mult.

Cel mai important lucru este faptul că pot să îl numesc oraşul MEU. Este oraşul meu, pentru că aici m-am născut, am mers la grădiniță şi apoi la şcoală. Aici am învățat să vorbesc, să citesc, aici locuiesc părinții mei şi aici am toți prietenii. Mă leagă amintiri de el, aici am tot ce este cu adevărat important pentru mine. Când plec undeva pentru o perioadă mai lungă, întotdeauna mă simt puțin tristă, iar atunci când ajung acasă, zâmbesc când recunosc împrejurimile Clujului.

Eu cred că nu este aşa de important dacă locuieşti într-un oraş sau într-un sat, la mare sau la munte, într-o comună mică sau mare. Cel mai important lucru este ca acolo unde trăieşti să te simți acasă, să poți spune cu bucurie: „Acesta e oraşul sau satul meu!”

Întrebări:

- **Ce elemente comune sunt între clădirile de pe strada ta?**
- **Ce te face să spui despre un loc că este al tău?**
- **Din ce grupuri faci parte?**

Prieteni

**comunicare, joc,
diversitate,
unicitate,
prieteni, noi**

Cine îmi sunt adevărații prieteni?

În fiecare zi obişnuiam să merg acasă cu acelaşi băiat, cu George. Deci, probabil că el era prietenul meu. Într-o zi însă George mi-a spus că de săptămâna următoare se va muta în alt cartier, deci nu vom mai merge împreună spre casă. Totul s-a schimbat, George locuieşte acum în acelaşi cartier cu Mircea şi merg împreună acasă. Ei sunt doi prieteni.

Angela, fosta mea colegă de bancă, după ce a fost aşezată într-o altă bancă, mi-a spus: nu e nici o problemă. Am stat împreună în clasa întâi şi a doua. Am împărțit aceleaşi creioane şi aceeaşi radieră. Iar acum spune că nu e nici o problemă?

La bloc mă joc de foarte multe ori fotbal. Ionel este prietenul meu deoarece suntem în aceeaşi echipă. Când ne jucăm împreună îmi spune de fiecare dată ce portar bun sunt, ce sărituri extraordinare am şi că sunt cel mai tare. Sâmbătă am ieşit în curte mai târziu, deoarece am fost în vizită la nişte prieteni ai părinților. Ionel se juca cu copiii din blocul vecin. Am vrut şi eu să mă joc dar mi-a spus să-mi caut o pereche. Dacă aduci încă un jucător... M-am supărat pe Ionel şi am fugit în casă.

Radu este vecinul bunicilor mei, probabil el este prietenul meu. Mergem la pescuit împreună în fiecare vacanță. Vara trecută am fost de mai multe ori la pescuit. Într-o zi îmi uitasem undița acasă. Priveam cum pescuieşte Radu şi mi s-a făcut şi mie poftă. I-am cerut undița, dar a refuzat spunând să mă duc acasă după a mea. M-am dus acasă, dar n-am mai mers la pescuit.

Cine sunt prietenii mei? Nu ştiu, probabil că încă nu i-am cunoscut. Dacă nu îi voi găsi în clasa a IV-a, sigur îi voi găsi cândva. Cel târziu atunci când voi fi mare.

Întrebări:

- **Cine sunt prietenii copilului din text?**
- **Cum îți alegi prietenii?**
- **Ce înseamnă pentru tine prietenia?**

Băieți și fete

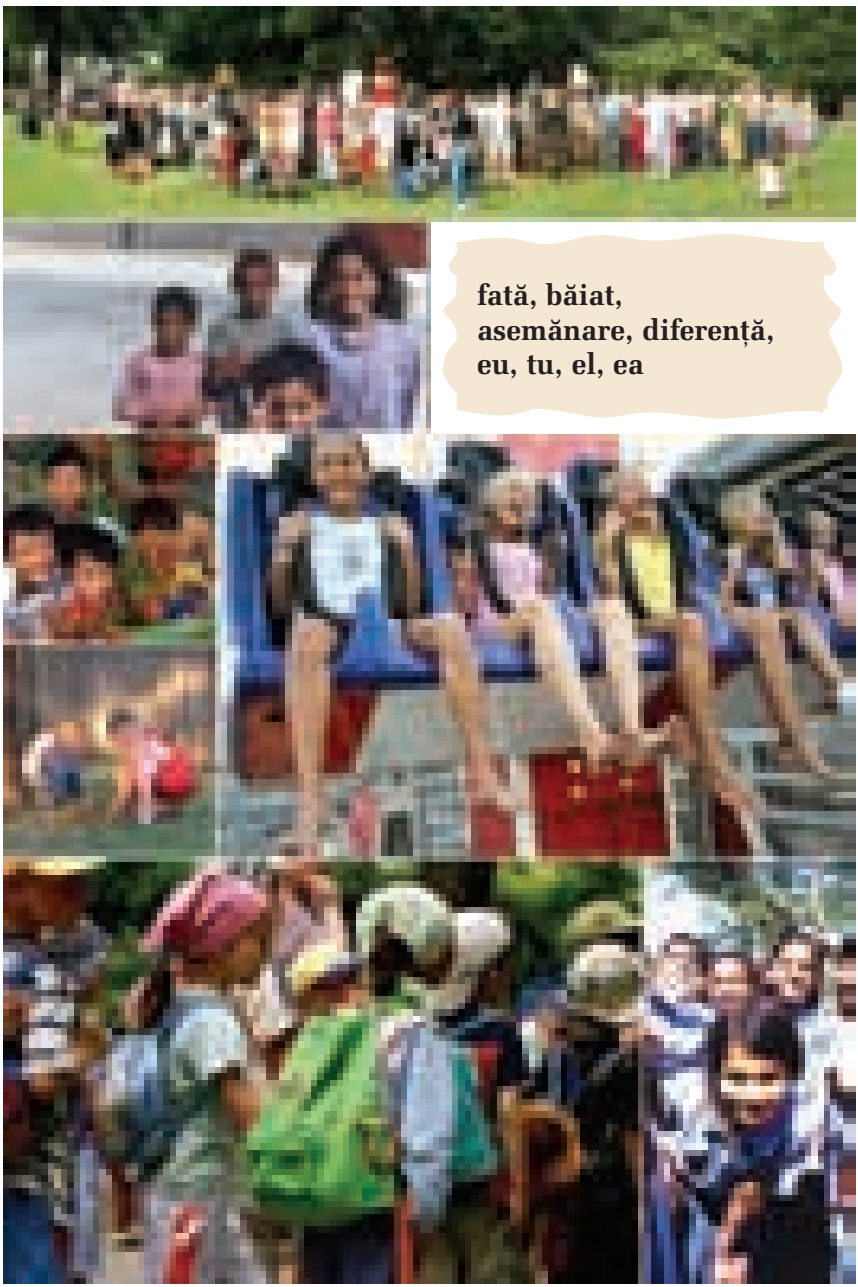

fată, băiat,
asemănare, diferență,
eu, tu, el, ea

Ei şi ele despre ele şi ei

Băieții despre fete: Fetele se supără foarte repede, dar poți să te împaci la fel de uşor cu ele; sunt bune la inimă; îi iubesc pe băieți; sunt încăpățânate. Ele nu trebuie să meargă în armată. Unele au glasul gros, altele glasul subțire. Trebuie respectate de toată lumea, mai ales de băieți. Nu prea se joacă, vorbesc mai tot timpul despre băieți. Se pregătesc ore întregi în fața oglinzii. Fetele sunt mai liniştite în timpul orelor.

Fetele despre fete: Putem să ne lăsăm părul să crească oricât de lung dorim, putem să purtăm fustă, nu doar pantaloni, suntem mai frumoase decât băieții şi nu putem fi lovite de ei, pentru că suntem fete. Când ni se încâlceşte părul e cam greu să-l desfacem. Suntem foarte puternice când dorim ceva. Suntem harnice. Putem să ținem un secret. Scriem mai frumos decât băieții.

Fetele despre băieți: Băieții le trag pe fete de păr. Nici ei nu sunt urâți, unii sunt chiar frumoşi. Câteodată vorbesc urât, joacă foarte bine fotbal, dar în majoritatea cazurilor se ceartă. Dacă se joacă pe echipe sunt întotdeauna în aceeaşi echipă. Se duc la udat. Dacă fetele nu au creioane le dau ei. Au părul scurt, deci se pot pieptăna mai uşor.

Băieții despre băieți: De ziua femeii cumpărăm flori pentru fete. Putem să bulgărim fetele. Ne plac maşinile, ne uităm foarte mult la fotbal, mâncăm cât putem de mult. Iubim fetele. Putem să ne facem frezăde arici. Suntem actorii principali în majoritatea filmelor, doar băieții şi bărbații sunt menționați în istorie. Dăm întâlnire fetelor. Ne plac sporturile extreme.

Întrebări:

- **Cu care dintre afirmații eşti de acord? De ce?**
- **Care sunt asemănările dintre fete şi băieți?**
- **Care sunt diferențele dintre fete şi băieți?**

Rețete tradiționale

bucătărie, condimente, gust, aromă, preferințe

Omletă cu diferite arome

Omleta se prepară foarte uşor. Cu puțin ajutor din partea părinților în câteva minute puteți şi voi să preparați o mâncare foarte gustoasă şi de fiecare dată puțin altfel, cu un alt gust, o altă aromă.

Avem nevoie de următoarele ingrediente de bază la pregătirea unei omlete: câteva ouă (în funcție de cât de foame ne este sau câți suntem), caşcaval sau brânză, legume după gust, o tigaie, puțin ulei.

Dacă ne e poftă de omletă cehă cu şuncă o putem găti uşor. Se bat ouăle. Se adaugă puțin caş ras, smântână şi făină. Se toarnă compoziția în tigaia unsă cu ulei sau untură. Se adaugă şunca tăiată mărunt şi puțin piper. Se prăjeşte la foc potrivit, apoi se pune pe o farfurie, se rulează şi se serveşte imediat.

Dacă ne e poftă de omletă sârbească cu brânză de oaie şi ardei o putem găti uşor. Se coc câțiva ardei, iar apoi se curăță de coajă. Se taie în felii şi se aşează în tigaie cu puțină smântână şi lapte. Se fierb timp de cinci minute. Se adaugă puțin ulei. Se presară brânză şi se pun ouăle bătute. Când ouăle s-au întărit, se serveşte.

Dacă ne e poftă de omletă maghiară cu caşcaval ras o putem găti uşor. Ouăle se bat bine şi se adaugă puțină făină cu mare atenție. Se pune şi puțin lapte, iar la sfârşit se pun caşcavalul ras şi sarea. Această compoziție se toarnă în tigaia fierbinte, unsă cu untură. Se prăjeşte pe ambele părți şi se serveşte rulată.

Mie îmi plac foarte mult legumele şi mănânc uneori omletă cu legume. Se taie mărunt câteva bucăți de morcovi, ardei, dovlecei, ceapă. Se prăjesc în tigaia fierbinte, unsă cu puțin ulei. Se adaugă ouăle bătute peste legumele călite, apoi puțin caş ras şi condimente. Se serveşte cu un pahar de suc de roşii.

Întrebări:

- **Cum ar fi lumea dacă ar exista doar un singur fel de omletă?**
- **Ce dă gust bun unui fel de mâncare?**
- **Cum ar arăta lumea dacă toți oamenii ar fi la fel?**

Real şi imaginar

real, realitate, imaginar, imaginație, percepție, părere

Portocala: Fructul portocalului, de formă sferică, aromat şi zemos, bogat în vitamine, învelit într-o coajă de culoare galben-roşiatică.

Mărul: Fruct al mărului, de formă rotundă-turtită şi de diferite culori.

Cireaşa: Fructul cireşului, mic, sferic, cărnos, de culoare roşie sau galbenă, cu gust dulce sau amărui.

Piersica: Fructul piersicului, sferic, cărnos, suculent, acoperit cu o pieliță pufoasă de culoare gălbuie-roşiatică.

Lămâia: Fructul lămâiului, de formă sferică alungită, cu coaja galbenă, aromată şi cu miezul acru, bogat în vitamine.

Kiwiul: Fruct comestibil din Asia, cu formă ovală, de mărimea unui măr mijlociu, cu miezul verde, cărnos, acrişor şi cu coaja pufoasă, verde-maronie.

Ce pare şi ce este

(Mărul): – Salut, sunt mărul cel gustos şi colorat. Eu sunt rotund şi bun în prăjituri. Am un secret: nu-mi plac portocalele pentru că sunt prea portocalii.

(Piersica): – Salut, sunt o piersică dulce şi parfumată. Din mine se fac şi creme de faţă. Am un secret: nu-mi plac cireşele pentru că sunt prea mici.

(Lămâia): – Salut, sunt lămâia acrişoară şi răcoritoare. Am multe, multe vitamine. Am un secret: nu-mi plac merele pentru că au prea multe culori.

(Kiwiul): – Salut, sunt kiwiul verde şi exotic. Sunt frumos şi ornez tarte adesea. Am un secret: nu-mi plac piersicile pentru că sunt prea cărnoase.

(Portocala): – Salut, sunt portocala rotundă. Sunt atât de bună în sucuri! Am un secret: nu-mi plac fructele de kiwi pentru că seamănă cu un cartof.

(Cireaşa): – Salut, sunt cireaşa cea cu multe surori. Uneori putem fi şi cercei. Am un secret: nu-mi plac lămâile pentru că sunt mult prea lunguiețe.

Țrrrrrr! Țrrrrr! Țrrrrrr! *Ce e cu sunetul acesta? De unde vine?* Țrrrrrr! Țrrrrr! Țrrrrrr! *A, e ceasul deşteptător!* Robi se frecă la ochi şi se uită în jur. *Şi fructele vorbitoare?... Am visat...*

Mama deschide uşa:

– Ce vrei să mănânci azi?

– Salată de fructe! De mere, de piersici, de portocale şi de kiwi, cu sirop de lămâie şi o cireaşă în vârf.

Întrebări:

- **Ce crezi despre ce spun fructele unele despre altele?**
- **Ce este real şi ce este imaginar în acest text?**
- **De ce crezi că a dorit băieţelul salată din toate fructele?**

Albumul clasei

colegă, coleg, muncă, învățare, şcoală, educație, cunoaştere, vârstă

Cum putem face un album al clasei?

Într-un album al clasei suntem cu toții. Fiecare îşi alege fotografia care-i place şi poate să deseneze ceva. Dacă dorim, putem să şi scriem câte ceva despre noi. Punem albumul pe perete şi oricine intră la noi în clasă poate să ne cunoască astfel.

Avem nevoie de:
– poze cu fiecare dintre noi;
– poze cu toată clasa din timpul unor excursii, serbări, diferite activități sau lecții;
– un carton mare sau mai multe cartonaşe mici lipite unul lângă altul;
– creioane colorate;
– lipici;
– foarfecă.

Cum procedăm?
1. pe cartonul mare vom aşeza pozele noastre în poziția aleasă de noi;
2. dacă ne-am înțeles referitor la poziție putem să lipim pozele;
3. fiecare îşi scrie numele sub poza sa cu creioane colorate;
4. în partea de sus scriem anul şi clasa;
5. punem şi poza învățătoarei sau a învățătorului;
6. decorăm planşa după placul nostru;
7. atârnăm planşa la un loc unde poate fi văzută de toată lumea.

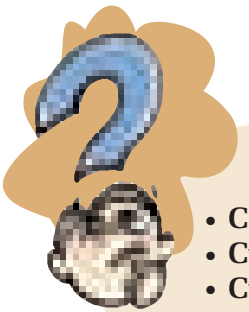

Întrebări:

- **Care sunt cele mai importante trei trăsături ale tale?**
- **Cum ai dori să-şi amintească ceilalți de clasa voastră?**
- **Cum ai dori tu să îți aminteşti de clasa voastră?**

Notițe

Exemplar gratuit